

בעזרת השם יתברך

מאמרי

מעלת השמחה

ובו מאמרים בעניני שמחה

מלוקטים מספר

הזוהר הקדוש

עם ביאור הנפלא

מתוק מדבש

המפרש כל מלה ומלה בדרך קל וקצר

מאת הגאון הקדוש המקובל

רבי דניאל פריש זצוקלה"ה

לעסוק בהפצת הרעיון של לימוד דף היומי בזהר הקדוש כ' כסלו תשס"ב

הסכמת רבותינו הגואה"צ הביד"צ שליט"א

הנה הגיש לפנינו הרח"צ רבי דניאל פריש שליט"א הסכמות מהרבנים הגאונים הצדיקים גדולי ירושלים מדור הקודם משנת תרצ"א וכו' שביקשו לפרסם גדולת לימוד הזהר הקדוש, ולבקש מבני תורה וכו' שכל מי שאפשר לו ישתדל ללמוד דף זהר בכל יום בל"נ.

ועתה קם והתעורר הרב הנ"ל וברצונו לעשות ולסדר לוח יומי ללימוד דף זהר בכ"י, לפי דפי דפוס וילנא, וביקש הסכמה מאתנו על כך.

וראינו כי בשעתו חתמו על קריאה קדושה למען הפצת רעיון הקדוש הנ"ל, כ"ק מרן הגר"ח זוננפלד זצוק"ל הגאב"ד דפניה"ק ת"ו ואתו עמו חבל נביאים גדולי ישראל זצוק"ל וזי"ע וגם הגאון"צ חברי ביד"צ של עדתינו זצ"ל וחתמו בקריאות קודש על כך בניסן תרצ"א.

וברעיא מהימנא קדישא (פרשת נשא דף קכ"ד ע"ב) כבר הביא ואמר "ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילני דחיי דאיהו האי ספר הזהר יפקון מן גלותא ברחמי", ובתקונים דף מ' איתא: בדרא בתראה בסוף יומיא בגיני' וקראתם דרור בארץ וכו'.

והנה בעת כזאת שעת צרה היא ליעקב בגשמיות ורוחניות ברחבי אה"ק ת"ו ובתפוצות ישראל בארצות פזורינו, עיננו נשואות לאבינו שבשמים, שיתעוררו רחמיו על שארית פליטתינו ושומר ישראל ישמור שארית ישראל וכו' ושנוזה לראות בקרוב בהתגלות כבוד שמו ית' על עמו ארצו ונחלתו ובכל העולם ובישועת ה' בביאת משיח צדקנו וברחמים גדולים יקבצנו מארבע כנפות הארץ לארצנו

דבר גדול מאד הוא להנהיג כנ"ל, והוא כתריס בפני הפורעניות ולבטל גזירות קשות וכו' ולהשפיע שפע קודש על עם הקודש, ואשרי המקיימים כן בכ"י.

ודבר חשוב מאד עשה הרח"צ רבי דניאל פריש הנ"ל שהו"ל ספר הזהר"ק בכ"ב כרכים עם פירושו "מתוק מדבש" שכשמו כן הוא, שמבאר כל מלה בלשון ומובן לכל בעזה"י.

לכן מן הראוי שיהא הזוה"ק הזה בכל בתי ישראל למען ירוץ הקורא בו שיבין כל מלה ויזכו ללמוד כנ"ל בקדושה וטהרה ובדחור"ר בס"ד.

וזכות התנא האלקי הרשב"י שילמדו תורתו בטהרה בוודאי תעמוד לנו ולכל ישראל להיושע בכלל ובפרט שנוזה בקרוב לראות בישועתן שמחתן ונחמתן של ישראל בביאת גוא"צ ברחמים גדולים בב"א, ומלאה הארץ דעה כמים לים מכסים בב"א.

Handwritten signature in Hebrew

Handwritten signatures and text in Hebrew

Large handwritten signature and text in Hebrew at the bottom of the document.

קונטרס זה נדפס לזכות ולכבוד

הכנסו לעול המצות

של הבחור היקר

חתן הבר מצוה **דב** הי"ו

בן ידידנו הנגיד המפואר רודף צדקה וחסד
נעים הליכות העומד לימינינו בכל כוחו ונפשו
ר' **ישי שלמה רוזנטל** שליט"א

שתתקיים אי"ה בשטו"מ ר"ה אלול תשס"ז לפ"ק

יה"ר שזכות התנא האלקי רשב"י זי"ע וזכות בעל המחבר

מתוק מדבש פי' על הזוה"ק זי"ע תנמוד לו שירוה הרבה נחת

דקדושה שתתגדל לתורה וליראה ולחופה ולמעשים טובים, מתוך

הרחבת הדעת אב"ד

שלוחה ברכה מעומקא דלבא,

אל ידידי ומשתתפי ומקימי אירגון שיעורים
בזוהר הקדוש ע"פ מתוק מדבש, והדפסת
ובהפצת קונטרסים לזכוי הרבים ה"ה

ר' אליהו כהן הי"ו

ר' הערשל וועבער הי"ו

ר' טוביה ראובן שראן הי"ו

ר' שמואל יוסף ריעדער הי"ו

ר' זאב פינחס נוסענצווייג הי"ו

ר' אליעזר ריעדער הי"ו

ר' אליעזר פרוכטר הי"ו

ר' ישי שלמה בן אסתר חסיה הי"ו

בעילום שם

זכותו של רשב"י הקדוש יגן בעדם ובעד משפחתם,
להתברך בברכת בני חיי ומזוני רויחי, פרנסה
בשפע, בריאות גופא, ואורך ימים שנים טובים.

הקדמה

בקונטרס זה ליקטנו מאמרים נכבדים מן הזהר הקדוש עם ביאור "מתוק מדבש" הסובבים על ענין מעלת השמחה, וענין עבודת ה' בשמחה, כמו שאמר הכתוב "עבדו את ה' בשמחה". וכדאי להעתיק מה שכתב בספר חרדים (הקדמה למצוות סימן ד) וזה לשונו: התנאי הרביעי בקיום המצוות בשלימות, הוא השמחה הגדולה במצוה, דכל מצוה ומצוה שתזדמן לו, הוא דורנא דשלח לו קודשא בריך הוא, ולפי רוב השמחה יגדל שכרו, וכן גילה הרב החסיד המקובל מוהר"ר יצחק אשכנזי זצ"ל (האריז"ל) לאיש סודו, שכל מה שהשיג שנפתחו לו שערי החכמה ורוח הקודש, בשכר שהיה שמח בעשיית כל מצוה שמחה גדולה לאין תכלית, ואמר דהיינו דכתיב (דברים כח מז) תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, פירוש "מרוב כל", מכל מיני תענוג שבעולם ומכל זהב ופז ואבנים טובות ומרגליות.

וכתב מורינו הר"ח ויטאל זיע"א בספרו שער הקדושה (חלק ב שער ד) וזה לשונו: העצבות גורמת מניעת העבודה מקיום המצוות וביטול עסק התורה וכוונת התפלה, ומבטל מחשבה טובה לעבוד את ה', והוא שער התחלת גירוי הסתת היצר הרע וכו', וגם כי בא עליו בדרך חסידות באמור לו איך יעלה על דעתך גוש עפר רמה ותולעה להתקרב להתקדש בקדושת מלכו של עולם, וההפוך בהיותו עובד ה' יתברך בשמחה כמו שכתוב עבדו את ה' בשמחה, כי השמחה מוסיפה חשק רב ואהבה להתדבק בו יתברך. כי העבודה אם היא בעצבות, דומה לעבד העובד לרבו בפנים עצבות וזועפות, וכתיב ברכת ה' היא תעשיר ולא יוסיף עצב עמה.

הנה המאמרים הנפלאים שבקונטרס זה נלקטו מתוך ספר הזהר הקדוש לרשב"י עם הביאור הנפלא מתוק מדבש שנתחבר בקדושה וטהרה, וקונטרס זה הינו חוליה נוספת בסדרת הקונטרסים המפוארים שעל הגותם ועריכתם שקד בעל "מתוק מדבש" בחייו, וראה בהם ברכה ותועלת.

רוב המאמרים שליקטנו מתבארים גם על דרך הנגלה, ועל כן הדפסנו אותם בביאורינו באותיות מרובעות, וחלקי המאמרים שמתבארים על דרך הנסתר הדפסנו אותם על פי רוב באותיות רש"י רגילות, או בשילוב מאמרי הנגלה עם ציון אותיות רש"י קטנות מוקפות.

וכאמור קונטרס זה נערך מתוך ביאור הענק לזהר "מתוק מדבש" שנדפס בכ"ב כרכים מהודרים ומפוארים ומנוקדים, וזכה דורינו האחרון למתנת שמים בחיבור זה, שהוגים בו רבים בכל רחבי תבל יומם וליל, וערבים ונעימים עליהם הביאורים למכביר, וכבר מתקיימים בס"ד שיעורים רבים שהוגים בו בקביעות, ואכן זו היא בשורה טובה לקראת יום הגאולה הקרוב וכפי שאמר רשב"י הקדוש כי בדור האחרון רבים יעסקו בספר הזהר דנן.

יהי רצון שתעמוד זכותו הגדולה של רשב"י הקדוש לכלל עם ישראל בכל מקום שהם, ובפרט לעוסקים בתורתו בהבנה, שהקב"ה יפתח שערי פרנסה טובה לכולנו ברוח וגשם, ויחיש הקב"ה מהרה את גאולתינו, וכפי שאמר רשב"י בפנים ספר הזהר שבזכות הלימוד בספר הזהר הקדוש נזכה לצאת מן הגלות במהרה וברחמים, אמן.

לזכר עולם יהיה צדיק

בחרדת קודש נעלה בזה לזכרון עולמים את נשמתו הטהורה של
אבינו עמרת ראשנו ונזר תפארתנו, עובד ה' מנעוריו, אשר יגע
בתורה לילות כימים, בהתמדה גדולה ובמסירות נפש וענוה,

אשר האיר עיני העולם בתורת הנסתר

הגאון הצדיק המקובל

רבי דניאל בן הרה"ח ר' נפתלי הירצקא ז"ל

זצוקללה"ה וזיעוכי"א

בעל "מתוק מדבש" וש"א"ם

אשר אמרנו בצילו נחיה ומלך ביפיו תחזינה עינינו מישרים,
אבל אהא, איננו, כי בעוה"ר לקח אותו האלקים, הוא

הלך למנוחות ואותנו עזב לאנחות

נלב"ע י"ד שבט תשס"ה לפ"ק

זכות תורתו עבודתו וקדושתו — במחשבה, דיבור,
ומעשה לש"ש יעמוד לנו שנוכה לילך בדרכיו הקדושים

עדי נזכה לחזות בהתגלות כבוד שמים בב"א

תהא נשמתו צרורה בצרור החיים

הודעה חשובה

בחסדי השי"ת עלה בידינו לארגן ולייסד למעלה ממאה ושישים שיעורים פעילים בארץ ישראל וגם ברחבי העולם כולו, בהם משתתפים תלמידי חכמים מופלגים לצד בעלי בתים יהודים יקרים, השיעורים נמסרים על ידי מגידי שיעורים שחלקם עברו הכשרה מיוחדת על ידינו לשם כך.

השיעורים מותאמים לרמת המשתתפים, אברכים עוסקים בנסתרות הזהר, ובעלי בתים בנגלות הזהר הקדוש, כאשר כולם מודים ומהללים בברכת אשרי העם שככה לו, ואשרי דורינו שזכה לכך.

ואכן כך הוא, כי השיעורים בביאור "מתוק מדבש" על כל הזהר כולו, הינם ערכה וסגולה נפלאה המשלבת לצד הביאור גם דרך מוסר וחכמה, המביאה להתפעלות וחיות בעבודת השם, והיא הינה כמים קרים על נפש עיפה.

זה הוא חזונו של רשב"י המתקיים ממש בדורנו, שאמר כי בסמוך לביאת המשיח רבים יעסקו בחיבור הזהר ואפילו נערים, והיינו דוקא בדרך הנ"ל שהיא דרך חיות ועבודה, והיא היא השווה כיום לכל נפש.

ובכן יהודי יקר, גם אתה יכול, כי הזהר הקדוש שייך גם לך, טעם וראה מיינה של תורה ותרווה את נפשך, שאל את חברך המשתתפים בשיעורים הרבים ועמוד על זכייתם, ומכאן עיין

ברשימת השיעורים לדוגמא המצורפת כאן ומצא את השיעור הקרוב אליך, ואם אינו מתקיים עדיין באזורך פנה אלינו ונייסד שיעור גם במקומך שלך, ותזכה להיות ממזכה הרבים, ובזה תשיג הארה וחיות לנפשך וגם ברכת הגשם תשרה בכל מעשה ידיך. ומה גם שתזכה להחיש את גאולת הכלל בלימודך, שכן הובטחנו על ידי משה רעיא מהימנא כי בזכות הלימוד בספר הזהר הקדוש נזכה לצאת חיש קל מהרה מן הגלות וברחמים, אמן.

ומכאן אנו פונים בבקשה, לכל מי שיכול לעזור ולסייע לנו ביסוד שיעורים חשובים אלו, שכפי הידוע ההוצאות בהחזקתם הם רבות: החזקת מגידי שיעורים, הסעת מגידי שיעורים, עריכת הקונטרסים הרבים, הדפסתם וחלוקתם חינם, ועוד ועוד, שיפנה לטל' המפורסם כאן למטה, הנה לזכות רבה תחשב לו, והוא בכלל ברוך אשר יקים את התורה הזאת, וזכות רשב"י תעמוד לו להתברך בבני חיי ומזוני רויחי וכל טוב, אמן.

טל לפרטים 02-532-7853

דברים בשער

מתכבדים אנו להגיש בזה לפני ישראל קדושים מאמרים נשגבים על ענייני התפלה ומעלתה, המלוקטים מתוך ספר הזוהר הקדוש עם הפירוש הנודע "מתוק מדבש", של רבינו המאור הגדול, חסידא ופרישא, הגאון הצדיק והמקובל המפורסם, נודע בשערים, רבינו רבי דניאל בן הר"ר נפתלי הירצקא פריש זצוקללה"ה בעל ה"מתוק מדבש", אשר זכה וזיכה את הרבים והאיר את עיניהם של ישראל במאור הזוהר הקדוש ע"י פירושו המתוק והבהיר.

הצדיק הקדוש רבי פנחס מקוריץ זי"ע היה אומר: כי הוא נותן שבח והודיה לבורא עולם בכל ימותיו, על שלא שתלו בדורות הקודמים, כאשר ספר הזוהר לא היה עדיין מצוי בעולם, שכן ספר הזוהר הקדוש הביאו לטעום מחיי העולם הבא בעודו בימי חלדו בעולם הזה.

ולכן בדורינו אנו, עלינו ליתן שבח והודיה נוספים להשי"ת, גם על שזכינו לבוא לעולם אחרי הופעת אור שמשו של רבינו הממחבר בעל ה"מתוק מדבש" זצוק"ל, אשר פתח בפירושו הנפלא את שערי הזוהר הקדוש לרווחה והוציא לאור תעלומיו.

בפירושו הענק והמתוק אשר כמותו טרם היה, קיים רבינו בספר הזוהר הקדוש את נבואת הנחמה המיוחלת של ישעיהו הנביא (ס"א): "כי הלבישני בגדי ישע, מעיל צדקה יעטני, כחתן יכהן פאר, וככלה תעדה כליה", עשרים ושניים הכרכים עתירי הפאר ומרחיבי הדעת, המכילים את הזוהר עם פירושו "מתוק מדבש", הפכו את המעיין החתום של תורת הרשב"י לבאר מים חיים פתוחה לרווחה, מוכנה ומזומנת להשקות את צמאי חסדך היוצא מעדן.

נראים הדברים, כי מן השמים שקדו על תקנת בני ישראל, בתור הכנה דרבה לקראת הגאולה העתידה הממשמשת ובאה בס"ד, כדברי ה"רעיא מהימנא" שבזוהר הקדוש (פרשת נשא, קכד: בלשה"ק) "וכיוון שבני ישראל עתידים לטעום מעץ החיים, שהוא ספר הזוהר הזה, על ידו הם יצאו מן הגלות ברחמים". וכפי שכותב הגה"ק המקובל בעל "חסד

לאברהם" זי"ע (מעין א', נהר כד) על אודות ספר הזוהר, "וספר זה עתיד להתגלות בימי מלכא משיחא, כדי ליתן סעד לשכינה, כנזכר. והנה, כל אותן שיזכו אליו, יזכו לגאולה, כי העבודה זו המועטת בזמן ההוא, היא יותר חשובה מכל אילי נביות שהיה בזמן שהיה בית המקדש קיים".

כך קיבל דורנו לידיו מתנה נפלאה זו מן השמים, אשר שום דור מן הדורות הקודמים לא זכה לה, בדמותו של הפירוש מאיר העינים, המאפשר לנו לטעום מעץ החיים, שהוא ספר הזוהר - ואכל וחי לעולם, ולא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה ושליח נאמן להביא את המתנה הטובה הזאת לישראל, אלא את רבינו בעל ה"מתוק מדבש".

בד בבד עם התגשמות הנבואה על אודות התפשטות לימוד ספר הזוהר לפני הגאולה השלימה, התגשם לו חזון נבואי נוסף מלפני כמה מאות בשנים, אשר צפה את הופעתו של הפירוש החדש, ואפילו את שמו של הפירוש, ורק בשנים האחרונות, כאשר הוצאת כרכי הזוהר עם ה"מתוק מדבש" לאור כבר היתה בעיצומה, הבזיק לעיני העוסקים במלאכת הקודש קטע בתוך הספר הקדוש "הדרת מלך", מאת המקובל האלקי הקדוש והנודע, רבי שלום בוזגלו זצוק"ל, המבאר את ה"רעיא מהימנא" הנ"ל כך וז"ל:

"דוק לישניה דקאמר "למטעם" לומר, שעתיד להתגלות פירוש מאמרי הזוהר בטוב טעם, וכל חיך הטועמו אומר לי לי, מה שאין כן הלומדו לגירסא בעלמא, שאין מרגיש מתיקות דובשו, וכתוב "טעמו וראו כי טוב ה'", ואז יפקון מן גלותא כשיטעמו אמריו כי נעמו.. לכן בשכר זאת הלימוד בפירוש ספר הזוהר הקדוש, א"ל חי חלקנו ימהר יחיש גאולתנו", עד כאן לשונו הקדוש, אשר נכתב לפני כמה מאות שנה, והוא פלא עצום.

גם בפירושו "כסא מלך" על תיקוני הזוהר, מרמז רבי שלום בוזגלו לאותו פירוש שיתגלה באחרית הימים, בתיקון ו' (כ"ג): מובאים דברי אליהו הנביא לרבי שמעון בר יוחאי על אודות התגלות ספר הזוהר (בתרגום ללשה"ק): "והרבה בני אדם בעולם הזה יתפרנסו (ברוחניות)

מחיבורך הזה, כאשר יתגלה בעולם הזה בדור האחרון בסוף הימים, ובגללו יתקיים (ויקרא כה): "וקראתם דרור בארץ" ומפרש שם ה"כסא מלך" וז"ל: "הלומד גירסא בעלמא, הגם שיש לו שכר טוב בעמלו ומקדש ומטהר נשמתו, עם כל זה, הסגולה שכתוב ובגיניה וקראתם דרור בארץ, היא דוקא כשיתפרנסון וילמדו פירושי מאמריו".

ההשגחה העליונה המלווה את מפעלו האדיר של ה"מתוק מדבש" באה לידי משנה ביטוי והבלטה על רקע העובדה, כי פירושים רבים שנכתבו במהלך מאות השנים האחרונות על חלקיו השונים של הזוהר הקדוש, לא הצליחו לפתוח את שעריו בפני הציבור הרחב, לעתים, הוסיפו דווקא הפירושים והעמיקו את סודותיו של הזוהר הקדוש שבעתים, כשהם מפרשים גם את הקטעים ה"נגלים" לכאורה, על דרך הרז והסוד הכמוסים, לצד אלו, נותרו פירושים אחרים, ביניהם פירושי ענק שנכתבו על ידי גדולי עולם מפורסמים, מונחים מאות שנים בכתב היד המקורי מבלי שעין הדפוס תשזפם, עד שבא ה"מתוק מדבש" וביאר את כל חלקי הזוהר למרישא עד סיפא כולל ה"תיקוני זוהר" ה"זוהר חדש" וה"תיקוני זוהר חדש" ו"השמטות הזהר" (וגם מכתבי רבינו האריז"ל ספר "אוצרות חיים" ספר "שער הגלגולים"), לא רק שלא הניח שורה שאינה מפורשת ומבוארת, אלא שקרוב לשני שלישים מספר הזוהר מבוארים על ידו בדרך ה"נגלה", אשר גם מי שאין לו עסק בנסתרות יכול להבינם על בוריים.

על דעתם של רבים וטובים העומדים תמהים ומשתאים אל מול עוצמת הנס המופלא הזה, מתקבלת יותר מכל ההנחה האמורה, כי מדובר בגילוי ישיר של ההשגחה העליונה, אשר בחרה ברבינו כשליח נאמן לממש את היעודים הנבואיים הנ"ל השמורים לאחרית הימים.

את פועליו הכבירים בהפצת מעייני הקדושה, החל רבינו עוד בשחר ימיו בתורה שבעל פה, כשהוא מטיף ומשפיע תורה ויראה, קדושה וטהרה, על שומעי לקחו, לאחר מכן החלה לראות אור גם תורתו שבכתב, עם הופעת ספרו הנודע "אוצר הזוהר" ושורה נכבדה של ספרי מוסר ויראה, לבחורים ולאברכים, לחתנים ולכלות ולכל עם ה', אשר יצאו מתחת קולמוסו הטהור ומשמישים מורה דרך ואור נתיבתם של אלפי

דברים בשער

יג

רבבות יראים ושלמים, עובדי ה' ויראי שמו, האמונים על ברכי התורה, היראה והחסידות הצרופה.

עד אשר זיכהו השי"ת להתחיל ולהשלים את מפעל חייו הנאדר בקודש, הלא הוא פירושו "מתוק מדבש" על כל חלקי הזוהר וסימנא מילתא, כי זה היה עיקר ייעודו בעולם הזה, שכך ביום בו ראה אור ספרו "שערי זוהר", המהווה הקדמה כללית רבת היקף ועמקות לפני לימוד הזוהר הקדוש, והמשלים את סדרת ה"מתוק מדבש" השיב לפתע פתאום את נשמתו הטהורה ליוצרה במיתת נשיקה, ונתבקש בישיבה של מעלה אשרי חלקו.

שמו הטהור ינון לעד, וזכותו הגדולה תעמוד לנו ולכל ישראל, שנזכה להאיר עינינו בתורה הקדושה בכלל, ובתורת הרשב"י בפרט, וללכת בדרכי הישרים והטובים בלבותם לעשות נחת רוח ליוצרנו עד עולם, ובאור ה"מתוק מדבש" נחסה ונתלונן עד כי יבוא שילה ולא יקחת עמים בב"א, ותחזינה עינינו בגאולה השלימה ובבנין בית הבחירה ובתחיית המתים ברחמים גדולים, אכי"ר.

מפתח הענינים

- יז** ..... **אין השכינה שורה במקום עצבות**
 יבואר בו מעלת השמחה, וכי השכינה אינה שורה במקום עצבות, ולכן אמר אלישע הנביא ועתה קחו לי מגנן, להשרות השמחה עליו כדי שתשרה השכינה עליו.
- יח** ..... **אין עצבות לפני המקום**
 יבואר בו כי בעולמות העליונים אין שם עצבות, ולכן עבודת האדם בשמחה מאוד נחשבה, כי ביכלתו לתקן בעולמות העליונים, ולשמח את הקב"ה.
- יט** ..... **אין עבודת ה' אלא מתוך שמחה**
 יבואר בו, כיון שהשכינה אינה שורה במקום עצבות, לכן אין עבודת ה' בשלימות אלא מתוך שמחה.
- כ** ..... **עבודת האדם לקונו יהיה בשמחה**
 ענינו כמו במאמר הקודם
- כא** ..... **שמחת האדם בעבודת ה' ממשיך אליו שמחה מהשכינה**
 יבואר בו כי העובד ה' בשמחה, על ידי זה ממשיך אליו שמחה ושפע מהשכינה, שמחה אל השכינה מהעליונים.
- כב** ..... **הקדושה הוא שמחה, והסט"א היא עצבות**
 יבואר בו כי הקדושה הוא עצם השמחה והחיים, והסט"א הוא עצם העצבות והמות.
- כג** ..... **עבדו את ה' בשמחה**
 יבואר בו כי כתוב אחד אומר עבדו את ה' בשמחה, וכתוב אחד אומר עבדו את ה' ביראה, כיצד יתקיימו שניהם, ואמר כי עיקר עבודת האדם "בשמחה" הוא כדי לשמח את השכינה וליחדה בבעלה, וזהו בתפילות שחרית ומנחה, ומה שכתוב עבדו את ה' ביראה הוא כנגד תפלת ערבית שבמלכות שבה ענין היראה.

מפתח הענינים

טו

קודם יראה ואחר כך שמחה ..... כו
יבואר בו כי בתחילת עבודה צריך לירא מן השם הנכבד, ואחר כך יביאנו זה לעבוד בשמחה ובאהבה רבה.

תפילה בדמעות ..... כז
יבואר בו, עם כי גדול מעלת השמחה, עם כל זה לא יתפטר מלהתפלל זה שהוא ברוחק גדול ואינו יכול להיות בשמחה, אז יתפלל בדמעות והתפילה חשובה כי שערי דמעות לא ננעלו.

עבודת הכהן בשמחה ..... ל
בו יבואר כי הכהן צריך להמצא תמיד בשמחה ובהארת הפנים כי על ידיו נמצאים הברכות בעולם, ועל כן יזהר שלא יהיה כעסן ובעצבות, וזה שייך גם כהיום כי הם מברכים את ישראל בברכת כהנים.

פעולת הסט"א לבטל האדם משמחת המצוה ולימוד התורה .. לא
בו יבואר כי יש אלפים ורבות מלאכי חבלה המבטלים את האדם מלשמוח בשמחת עשיית המצוה ולימוד התורה, ולכן יזהר האדם מהם ומהמונם.

לברך ברכת המזון בשמחה ..... לב
מבואר בו גודל מעלת ברכת המזון וצריך להיות בשמחה ולא בעצבות, וכמו שהוא מברך בשמחה ובעין טובה, כן נותנים לו מן השמים שפע בשמחה ובעין טובה, וכשיסתלק מן העולם יהיה לו מקום מוכן בהיכלות העליונים.

כוס של ברכה בשמחה ..... לו
יבואר בו ענין כוס של ברכה שמברכים עליו ברכת המזון, וצריך לברך בשמחה להמשיך שמחה כי הקב"ה עומד עליו.

לשמח את ה' בשירה וזמרה ..... לז
יבואר בו ענין לשמח את השכינה בניגונים ובשירה.

שמחת ישראל בהקב"ה ..... לח
יבואר בו כי אשריהם ישראל ששמחתם ותענוגם בהקב"ה, והם שמחים בו בכל אופן, בין שמתנהג עמהם במדת הרחמים, בין שמתנהג עמהם במדת הדין, כי יודעים שהכל לטובתם.

מ על האדם לספר הנס שעשה ה' עמו ולשמוח בהסיפור .....
 יבואר בו כי חובה על כל אדם שנעשה עמו נס, לספר הנס ולפרסמו ולשמוח בו, ואף שה' רואה ויודע הכל, עם כל זה בסיפורו הוא גורם, שאותם הדיבורים עולים ופמליא של מעלה יורדים ורואים סיפור הנס בשמחה, ועולים ומשבחים לה'.

מא ויין ישמח לבב אנוש .....
 יבואר בו כי אף שפעולת היין לשמח את האדם, אבל כיון שבסופו גורם עצבות לכן נאסר לכהן.

מב במקום שמחה של חול, תהא רעדה .....
 יבואר בו כי האדם צריך לזהר שלא לשמוח הרבה בשמחה של חול, כדי שלא יבוא לאיסורים, מה שאין כן בשמחת מצוה ובשמחה של תורה, עליו להרבות בשמחה.

מג לשתף את הקב"ה בשמחתו .....
 יבואר בו כי כשאדם עושה שמחה כמו חתונת צאצאיו וכדומה עליו לשתף את הקב"ה בשמחתו, ואז יהיה שמחתו שלימה.

מה אז ימלא שחוק פינו .....
 מבואר בו כי לעתיד לבא שהוא עת שמחה ושחוק, ואז עתיד הקב"ה לשמח עולמו ולשמוח בכריותיו, כן יעזרינו ה' בקרוב בימינו אמן.

מה ישמח ה' במעשיו .....
 ענינו כמו במאמר הקודם

מו ענין שמחה בסעודת בר מצוה .....
 יבואר בו כי ביום הבר מצוה נותנים לו לאדם את היצר הטוב הנכנס בתור נשמה קדושה עליונה, ועליו לעשות סעודה ולשמוח ביום זה, ומביא מעשה מרבי שמעון שעשה סעודה גדולה ביום הכנס בנו רבי אלעזר לעול המצוות, והיה שמח הרבה, כן יעזור ה' לשמוח במהרה בביאת משיח צדקינו אמן.

אין השכינה שורה במקום עצבות

(מקור המאמר זוהר פרשת וישב דף קפ ע"ג, וצנז'אור מתוק מדבש כרך ד' עמוד טו-טז)
חִמְיִן דְּשְׂכִינְתָא לָא שְׂרִיא בְּאַתְר עֲצִיבו אֶלָּא בְּאַתְר דְּאִית בֵּיה חֲדוּה,
אִי חֲדוּה לִית בֵּיה לָא שְׂרִיא שְׂכִינְתָא בְּהֵוּא אַתְר, כְּמָה דְּאַתְר
אָמַר (מ"ב ג טו) וְעַתָּה קָחוּ לִי מִנְגֵן, וְהָיָה כִּנְגֵן הַמִּנְגֵן וְתָהִי עָלָיו יַד
יְהוָה, דְּהָא שְׂכִינְתָא וְדָאִי לָא שְׂרִיא בְּאַתְר עֲצִיבו, וּמִנְלָן מִיַּעֲקֹב,
דְּבִגִין דְּהוּה עֲצִיב עָלֵיהּ דְּיוֹסֶף, אֶסְתַּלְקַת שְׂכִינְתָא מִנֵּיהּ, פִּיּוֹן דְּאַתָּא
לִיה חֲדוּה דְּבִשׁוּרָה דְּיוֹסֶף, מִיַּד (בראשית מה כו) וְתָחִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם.

מתוק מדבש

יבואר בו מעלת השמחה, וכי השכינה אינה שורה במקום עצבות, ולכן אמר אלישע הנביא ועתה קחו לי מנגן, להשרות השמחה עליו כדי שתשרה השכינה עליו.

חִמְיִן דְּשְׂכִינְתָא לָא שְׂרִיא בְּאַתְר עֲצִיבו אֶלָּא בְּאַתְר דְּאִית בֵּיה חֲדוּה אחד הרי ראינו שהשכינה אינה שורה במקום של עצבות אלא במקום שיש בו שמחה (עי' נמס' טזמ דף ל ע"ג), **אִי חֲדוּה לִית בֵּיה לָא שְׂרִיא שְׂכִינְתָא בְּהֵוּא אַתְר** אם אין שמחה לצדיק זה הרי אין השכינה שורה עמו, **כְּמָה דְּאַתְר אָמַר** אצל אלישע הנביא **וְעַתָּה קָחוּ לִי מִנְגֵן** לשמחני, כי נסתלקה ממנו השכינה לפי שכעס על יהורם, **וְהָיָה כִּנְגֵן הַמִּנְגֵן** וכאשר המנגן התחיל לנגן, מיד **וְתָהִי עָלָיו יַד יְהוָה** שרתה עליו רוח הנבואה, הרי אנו רואים שכשאלישע הנביא רצה להמשיך עליו השראת השכינה אמר להביא מנגן כדי לשמחו שתשרה עליו השכינה, **דְּהָא שְׂכִינְתָא וְדָאִי לָא שְׂרִיא בְּאַתְר עֲצִיבו** כי השכינה ודאי אינה שורה במקום עצבות, לכן ע"י השמחה שרתה עליו השכינה. **וּמִנְלָן** שהשכינה מסתלקת כשאדם הוא בעצבות **מִיַּעֲקֹב, דְּבִגִין דְּהוּה עֲצִיב עָלֵיהּ דְּיוֹסֶף** אסתלקת שכינתא מניה שבגלל שהיה מתעצב על יוסף שנאבד ממנו לכן נסתלקה השכינה ממנו, **פִּיּוֹן דְּאַתָּא לִיה חֲדוּה דְּבִשׁוּרָה דְּיוֹסֶף** כיון שבאה לו השמחה כשנתבשר שעוד יוסף חי **מִיַּד וְתָחִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם.**

העצבון נמשך מזוהמת ס"מ ונחש שהטילו באדם וחווה, כמו שכתוב בעצבון תאכלנה, וכתוב בעצב תלדי בנים, ועל ידי כך הקב"ה ושכינתיה יסתלק מעליו

(שער הקדושה למהרח"ו, ח"ב שער ד)

אין עצבות לפני המקום

(מקורו צוהר וילא דף קסג ע"א, ונמתוק מדבש כרך ג' עמוד תכג-תכד)

פֶּל מַה דְּלַעֲיֵלָא פְּלֵא אִיהוּ בְּנִהִירוּ חַיִּין לְכֹל סְטָרִין, וְעַל דָּא תְּנִינָן,
אִין עֲצוּבוֹת לְפָנֵי הַמָּקוֹם, לְפָנֵי דִיִּיקָא, וְעַל דָּא כְּתִיב (תהלים ק ב)
עֲבָדוּ אֶת יְהוָה בְּשִׂמְחָה בְּאוֹ לְפָנָיו בְּרִנָּה, עֲבָדוּ אֶת יְהוָה בְּשִׂמְחָה,
לְקַבֵּיל עֲלֵמָא עֲלָאָה, בְּאוֹ לְפָנָיו בְּרִנָּה, לְקַבֵּיל עֲלֵמָא תְּתָאָה.

מתוק מדבש

יבואר בו כי בעולמות העליונים אין שם עצבות, ולכן עבודת האדם בשמחה מאוד נחשבה, כי ביכלתו לתקן בעולמות העליונים, ולשמח את הקב"ה.

פֶּל מַה דְּלַעֲיֵלָא פְּלֵא אִיהוּ בְּנִהִירוּ כֹּל מַה שְּׁהוּא לַמַּעֲלָה מִהַמְּלָכוֹת הַכֹּל הוּא בְּהָאֵרֶת
הַחֹסֵד, חַיִּין לְכֹל סְטָרִין וּמִשְׁמַם נִמְשָׁכִים חַיִּים לְכֹל הָעוֹלָמוֹת, וְעַל דָּא תְּנִינָן בְּמִס' א
חַגִּיגָה דף ה ע"ב, אִין עֲצוּבוֹת לְפָנֵי הַמָּקוֹם, וּמִפְּרִשׁ לְפָנֵי דִיִּיקָא פ"י לְפָנִים וּלְמַעֲלָה
מִן הַמְּלָכוֹת הַנִּקְרָאוֹת "מְקוֹם", אִין עֲצוּבוֹת הַמּוֹרָה עַל הַדִּינִים, וְעַל דָּא כְּתִיב עֲבָדוּ אֶת
ה' בְּשִׂמְחָה בְּאוֹ לְפָנָיו בְּרִנָּה פִּירוּשׁ עֲבָדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה, לְקַבֵּיל עֲלֵמָא עֲלָאָה
כַּנְגַד עוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, (ר"ל מִרְאֵשׁ הַאֲלִילוֹת עַד הַמְּלָכוֹת הַכֹּל הוּא נְחִי' רַחֲמִים וּשְׂמִיחָה),
בְּאוֹ לְפָנָיו בְּרִנָּה, לְקַבֵּיל עֲלֵמָא תְּתָאָה כַּנְגַד עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן (שְׁהוּא מְלָכוֹת), שְׂצִרִיכָה
בְּחִי רִנָּה לְהַמְתִּיק דִּינֵיהּ. (שַׁע"ר וּלְא"ג וּמִפְּרִשִׁים)

העצבות גורמת מניעת העבודה מקיום המצוות וביטול עסק התורה וכוונת התפלה, ומבטל מחשבה טובה לעבוד את ה', והוא שער התחלת גירוי הסתת היצר הרע וכו', וגם כי בא עליו בדרך חסידות באמור לו איך יעלה על דעתך גוש עפר רמה ותולעה להתקרב להתקדש בקדושת מלכו של עולם, וההפוך בהיותו עובד ה' יתברך בשמחה כמו שכתוב עבדו את ה' בשמחה, כי השמחה מוסיפה חשק רב ואהבה להתדבק בו יתברך.

כי העבודה אם היא בעצבות, דומה לעבד העובד לרבו בפנים עצבות וזועפות, וכתוב ברכת ה' היא תעשיר ולא יוסיף עצב עמה.
(שער הקדושה חלק ב שער ד)

אין עבודת ה' אלא מתוך שמחה

(מקור המאמר צוהר פרשת ויחי דף רעז ע"ג, וצניאור מתוך מדגש כרך ד' עמוד טפה)
**אָמַר רַבִּי יוֹסִי, שְׁכִינְתָּא לָא שְׂרִיא אֱלָא בְּאַתְר שְׁלִים, וְלֹא בְּאַתְר חָסֵר
 וְלֹא בְּאַתְר פְּגִים, וְלֹא בְּאַתְר עֲצִיב, אֱלָא בְּאַתְר דְּאַתְפוּוֹן בְּאַתְר
 חָדוּ, וּבְגִין כֶּךָ כָּל אֵינוֹן שְׁנִין דְּיוֹסֵף אֲתַפְּרֵשׁ מֵאַבּוּי וַיַּעֲקֵב הוּא עֲצִיב,
 לָא שְׂרִיא בֵּיה שְׁכִינְתָּא.**

**תָּנָא אָמַר רַבִּי אֲלֵעָזָר אָמַר רַבִּי אַבָּא, כְּתִיב (תהלים ק ב) עֲבָדוּ אֶת יְהוָה
 בְּשִׂמְחָה בָּאוּ לְפָנָיו בְּרִנָּה, לְאַפְקָא דְלִית פּוּלְחָנָא דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא אֱלָא מְגוּ חֲדוּהָ, דְאָמַר רַבִּי אֲלֵעָזָר לִית שְׁכִינְתָּא שְׂרִיא מְגוּ עֲצִבוּת,
 דְכְתִיב (מ"ב ג טו) וְעֵתָה קָחוּ לִי מְנַגֵּן, וְהָיָה פְּנֵגֵן הַמְּנַגֵּן, מְנַגֵּן מְנַגֵּן תִּלַּת
 זִמְנֵי אַמְאִי, בְּגִין לְאַתְעָרָא רוּחָא מְשֻׁלְמִוּתָא דְכָלְא, דְהוּא רוּחַ שְׁלִימָא.**

מתוך מדבש

יבואר בו, כיון שהשכינה אינה שורה במקום עצבות, לכן אין עבודת ה' בשלימות
 אלא מתוך שמחה.

הנה כתיב ותחי רוח יעקב אביהם, מלמד ששרתה עליו רוח הקודש, ועל כן אמר רבי
 יוסי הטעם שלא שרתה השכינה על יעקב עד עתה, כי שְׁכִינְתָּא לָא שְׂרִיא אֱלָא
 בְּאַתְר שְׁלִים לפי שהשכינה אינה שורה אלא במקום שלם כשיש לאדם נר"ן והוא שלם
 בכל המדות, וְלֹא בְּאַתְר חָסֵר ולא במקום שחסר לו הנר"ן, וְלֹא בְּאַתְר פְּגִים וכל שכן
 שאין השכינה שורה באדם שהוא פגום בעונותיו, וְלֹא בְּאַתְר עֲצִיב ולא על מי שיש בו
 מדת העצבות, אֱלָא בְּאַתְר דְּאַתְפוּוֹן בְּאַתְר חָדוּ אלא במקום המוכן והמזומן להשראת
 השכינה דהיינו באדם שיש לו שמחה של מצוה, וּבְגִין כֶּךָ כָּל אֵינוֹן שְׁנִין דְּיוֹסֵף
 אֲתַפְּרֵשׁ מֵאַבּוּי וַיַּעֲקֵב הוּא עֲצִיב לָא שְׂרִיא בֵּיה שְׁכִינְתָּא לכן כל אותם השנים
 שיוסף היה נפרד מאביו ויעקב היה בעצבות לא שרתה עליו השכינה.

ומביא כאן מעלת עבודת ה' בשמחה, ואמר תָּנָא אָמַר רַבִּי אֲלֵעָזָר אָמַר רַבִּי אַבָּא, כְּתִיב
 עֲבָדוּ אֶת יְהוָה בְּשִׂמְחָה בָּאוּ לְפָנָיו בְּרִנָּה בא הכתוב ללמד לְאַפְקָא דְלִית פּוּלְחָנָא
 דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֱלָא מְגוּ חֲדוּהָ להוציא שאין עבודת הקב"ה בשלימות אלא מתוך שמחה,
 דְאָמַר רַבִּי אֲלֵעָזָר, לִית שְׁכִינְתָּא שְׂרִיא מְגוּ עֲצִבוּת אין השכינה שורה על אדם כשהוא
 בעצבות דְכְתִיב באלישע הנביא כשנתכעס ונתעצב על יהורם מלך ישראל, אמר וְעֵתָה קָחוּ לִי
 מְנַגֵּן לשמחני בנגוני, וְהָיָה פְּנֵגֵן הַמְּנַגֵּן כאשר המנגן התחיל לנגן שרתה עליו רוח הנבואה,
 ושואל מְנַגֵּן מְנַגֵּן תִּלַּת זִמְנֵי אַמְאִי למה אמר בפסוק זה שלש פעמים לשון נגינה, ומתרחץ בְּגִין
 לְאַתְעָרָא רוּחָא מְשֻׁלְמִוּתָא דְכָלְא כדי לעורר את רוח הנבואה (מג' שמות אהי"ה הוי"ה
 אדנ"י) שהם שלימות כל האצילות, דְהוּא רוּחַ שְׁלִימָא שהוא רוח השלם, (ר"ל לעורר ולהמשיך
 את הנשמה מאהי"ה שצנינה הכולל ג"ר, ואת הרוח מהוי"ה שצנ"א הכולל ו"ק, ואת הנפש מאדנ"י
 שצמלכות, שאז יזכה לרוח הנבואה, הרי ג' שמות אלו כוללים כל האצילות). (רמ"ק ומפרשים)

עבודת האדם לקונו יהיה בשמחה

(מקורו צוהר פרשת ויקרא דף ט ע"א, וצניאור מתוך מדבש כרך י' עמוד עט)

פֶּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר (תהלים ק ב) **עֲבָדוּ אֶת יְהו"ה בְּשִׂמְחָה וְגו', עֲבָדוּ אֶת יְהו"ה בְּשִׂמְחָה, הִכִּי אוֹלִיפְנָא, דְּכָל פּוֹלְחָנָא דְּבַעֲי בַר נֶשׁ לְמַפְלַח לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּעֵי בְּחֵדוּתָא בְּרַעוּתָא דְּלַבָּא, בְּגִין דִּישְׁתַּבַּח פּוֹלְחָנֵיהּ בְּשְׁלִימוֹ.**

מתוך מדבש

ענינו כמו המאמר הקודם

פֶּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר התחיל לפרש מש"כ **עֲבָדוּ אֶת יְהו"ה בְּשִׂמְחָה** באו לפניו ברננה, ומפרש **עֲבָדוּ אֶת יְהו"ה בְּשִׂמְחָה**, **הִכִּי אוֹלִיפְנָא** כך למדנו, **דְּכָל פּוֹלְחָנָא דְּבַעֲי בַר נֶשׁ לְמַפְלַח לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא** כי כל עבודה שצריך האדם לעבוד להקב"ה, **בְּעֵי בְּחֵדוּתָא בְּרַעוּתָא דְּלַבָּא** צריכה להיות בשמחה וברצון הלב, **בְּגִין דִּישְׁתַּבַּח פּוֹלְחָנֵיהּ בְּשְׁלִימוֹ** כדי שתהיה עבודתו בשלימות, כלומר שתהיה תפלתו מעמקי הלב והנפש המשתתפת עם הגוף, ואם אין תפלתו בשמחה אין עבודתו בשלימות.

יחשוב ויאמר בלבו, הרי כל צבא השמים עובדים עבודתם בשמחה, ששים ושמחים לעשות רצון קונם, ועבודתם העליונה הוא כפלים על עבודתינו, שהרי הגלגלים אינם שקטים לעולם מתנועתם, וכן השמש לעולם הוא סובב, ובכל בוקר כאשר הוא יוצא יוצא בשמחה, שנאמר (תהלים יט) **ישיש כגבור, והוא משורר לפני המקום, שפירשו ז"ל שאומרים** **מזמור הודו לה' קראו בשמו, וכו'.**

וכיון שכל העליונים הם מעוררים שירה מפני חשקם לידבק בו, בערך זה האדם גם כן צריך לעורר שיר ושבח לשמח את קונו, וכדי שידבק בקונו.

(ראשית חכמה שער אהבה פרק י')

שמחת האדם בעבודת ה' ממשיך אליו שמחה מהשכינה

(מקורו צוהר פרשת תלוי 77 קפד ע"ג, וצניאור מתוק מדבש ככך ח' עמוד סח)

**פְּגוּוֹנָא דָּא (תהלים ק ב) עֲבָדוּ אֶת יְהוָה בְּשִׂמְחָה, חֲדוּה דְבַר נֶשׁ מְשִׁיף
לְגַבִּיּה חֲדוּה אַחְרָא עֲלָאָה, הָכִי נְמִי הָאִי עֲלִמָּא תַתָּאָה, פְּגוּוֹנָא
דְּאִיָּהִי אַתְעֵרַת הָכִי אֲמֻשִׁיף מְלַעֲיִלָּא.**

מתוק מדבש

יבואר בו כי העובד ה' בשמחה, על ידי זה ממשיך אליו שמחה ושפע מהשכינה, ונמשך שמחה אל השכינה מהעליונים.

פְּגוּוֹנָא דָּא כעין זה כתוב עֲבָדוּ אֶת יְהוָה בְּשִׂמְחָה פ"י אם האדם עובד את ה' בשמחה, אז חֲדוּה דְבַר נֶשׁ מְשִׁיף לְגַבִּיּה חֲדוּה אַחְרָא עֲלָאָה שמחת האדם ממשכת אליו שמחה עליונה אחרת מהשכינה, הָכִי נְמִי הָאִי עֲלִמָּא תַתָּאָה פְּגוּוֹנָא דְּאִיָּהִי אַתְעֵרַת, הָכִי אֲמֻשִׁיף מְלַעֲיִלָּא כמו כן המלכות כמו שהיא מתעוררת על ידי בני ישראל המוסיפים בה שמחה, כך היא ממשכת שמחה ושפע מלמעלה מהבינה.

התנאי הרביעי בקיום המצוות בשלימות, הוא השמחה הגדולה במצוה, דכל מצוה ומצוה שתזדמן לו, הוא דורנא דשלח לו קודשא בריך הוא, ולפי רוב השמחה יגדל שכרו, וכן גילה הרב החסיד המקובל מוהר"ר יצחק אשכנזי זצ"ל (האריז"ל) לאיש סודו, שכל מה שהשיג שנפתחו לו שערי החכמה ורוח הקודש, בשכר שהיה שמח בעשיית כל מצוה שמחה גדולה לאין תכלית, ואמר דהיינו דכתיב (דברים כח מז) תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, פירוש "מרוב כל", מכל מיני תענוג שבעולם ומכל זהב ופז ואבנים טובות ומרגליות.

(חרדים הקדמה למצוות סימן ד)

הקדושה הוא שמחה, והסט"א היא עצבות

(מקורו צוהר פרשת פקודי דף רנה ע"א, וצניאור ממזק מדנש כרך ט' עמוד תיח)

וּבְגִין פָּךְ, דָּא שְׂמַחָה, וְדָא עֲצִיבוּ, דָּא חַיִּים, וְדָא מָוֶת, דָּא טוֹב,
וְדָא רַע, דָּא גֵן עֵדֶן, וְדָא גֵיהֶנָם, וְכֻלָּא דָּא בְּהַפּוּכָא דְדָא.

מתוק מדבש

יבואר בו כי הקדושה הוא עצם השמחה והחיים, והסט"א הוא עצם העצבות והמות.

וּבְגִין פָּךְ, דָּא שְׂמַחָה, וְדָא עֲצִיבוּ ובשביל זה, הקדושה היא שמחה והסטרא אחרא
הוא עצבות, דָּא חַיִּים, וְדָא מָוֶת הקדושה היא חיים והסטרא אחרא הוא מות,
דָּא טוֹב, וְדָא רַע הקדושה היא טוב והסטרא אחרא הוא רע, דָּא גֵן עֵדֶן, וְדָא גֵיהֶנָם
הקדושה הוא גן עדן והסטרא אחרא הוא גיהנם, וְכֻלָּא דָּא בְּהַפּוּכָא דְדָא ובכל דבר
הסטרא אחרא הוא היפך מן הקדושה.

התפלה כשהיא בשמחה גדולה, בוודאי היא יותר מקובלת לפניו יתברך
שמו יותר מהתפלה בעצבות בבכיה, ומשל על זה, כשעני שואל ומבקש
ומתחנן לפני המלך בבכיה גדולה, אף על פי כן אינו נותן לו אלא דבר
מועט, אבל כשהשר מסדר לפני המלך שבח המלך בשמחה, ומתוך זה
מבקש גם בקשתו, אז נותן לו המלך בקשה מרובה מאוד כמו שנותנים
לשרות

(צוואת הריב"ש)

עבדו את ה' בשמחה

(מקור המאמר צוהר פרשת ויחי דף רכט ע"ג, ונציאור מתוק מדנש כרך ד' עמודים תקמ-תקמז)
רַבִּי יוֹסִי פֶּתַח וְאָמַר, (שם ב יא) **עֲבַדוּ אֶת יְהוָה בִּירְאָה וְגִילוֹ בְּרַעְדָּה**,
וּכְתִיב (שם ק ב) **עֲבַדוּ אֶת יְהוָה בְּשִׂמְחָה בְּאוֹ לִפְנֵי בְּרִנָּה**, תָּא
חֲזִי, כָּל בַּר נֶשׁ דְּאֲתִי לְמַפְלַח לִיהַ לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּצַפְרָא וּבְפִנְיָא
בְּעֵי לְמַפְלַח לִיהַ לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

בְּצַפְרָא פַד סְלִיק נְהוּרָא, וְאֲתַעְרוּתָא דְסֵטֵר יְמִינָא אֲתַעַר בְּעֵלְמָא, פְּדִין
בְּעֵי בַר נֶשׁ לְאֲתַקְשְׂרָא בִימִינָא דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְמַפְלַח
קָמִיה בְּפוּלְחָנָא דְצְלוּתָא, בְּגִין דְצְלוּתָא אַחְסִין תּוּקְפָא לְעֵילָא, וְאֲמַשִּׁיף
בְּרַכָּאן מְעוּמְקָא עֲלָאָה לְכֻלְהוּ עֲלִמִין, וּמִתְמָן אֲמַשִּׁיף בְּרַכָּאן לְתַתָּאי,
וְאֲשַׁתְּכַחוּ עֲלָאִין וְתַתָּאִין מִתְּבַרְכָּאן בְּהַהוּא פּוּלְחָנָא דְצְלוּתָא.

מתוק מדבש

יבואר בו כי כתוב אחד אומר עבדו את ה' בשמחה, וכתוב אחד אומר עבדו את
 ה' ביראה, כיצד יתקיימו שניהם, ואמר כי עיקר עבודת האדם בשמחה הוא כדי
 לשמח את השכינה וליחדה בבעלה, וזהו בתפילות שחרית ומנחה, ומה שכתוב
 עבדו את ה' ביראה הוא כנגד תפלת ערבית שבמלכות שבה ענין היראה.

רַבִּי יוֹסִי פֶּתַח וְאָמַר לפרש מש"כ **עֲבַדוּ אֶת יְהוָה בִּירְאָה וְגִילוֹ בְּרַעְדָּה** הרי
 שהעבודה צריכה להיות ביראה, ו**כְּתִיב עֲבַדוּ אֶת יְהוָה בְּשִׂמְחָה בְּאוֹ לִפְנֵי**
בְּרִנָּה הרי העבודה צריך להיות בשמחה וברננה, ומקדים ואמר **תָּא חֲזִי כָּל בַּר נֶשׁ**
דְּאֲתִי לְמַפְלַח לִיהַ לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בא וראה כל אדם שבא לעבוד להקב"ה בעבודת
 התפלה, **בְּצַפְרָא וּבְפִנְיָא בְּעֵי לְמַפְלַח לִיהַ לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא** ובקרב ובערב צריך
 לעבוד להקב"ה.

ומפרש **בְּצַפְרָא פַד סְלִיק נְהוּרָא וְאֲתַעְרוּתָא דְסֵטֵר יְמִינָא אֲתַעַר בְּעֵלְמָא** בבקר
 כשעולה אור הבקר והתעוררות של צד הימין שהוא החסד מתעורר בעולם, **פְּדִין**
בְּעֵי בַר נֶשׁ לְאֲתַקְשְׂרָא בִימִינָא דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אז צריך האדם להתקשר במדת
 החסד שהוא ימינו של הקב"ה, ו**לְמַפְלַח קָמִיה בְּפוּלְחָנָא דְצְלוּתָא** ולעבוד לפניו בעבודת
 התפלה של שחרית ולכוין לעורר על ידה את מדת החסד, **בְּגִין דְצְלוּתָא אַחְסִין תּוּקְפָא**
לְעֵילָא לפי שהתפלה מנחלת ונותנת כח למעלה, ו**אֲמַשִּׁיף בְּרַכָּאן מְעוּמְקָא עֲלָאָה**
לְכֻלְהוּ עֲלִמִין וממשיכה ברכות מעומק העליון (שהיא הצינה, כשמקבלת שפע מהסכמיה),
 לכל עולמות העליונים, ו**מִתְמָן אֲמַשִּׁיף בְּרַכָּאן לְתַתָּאי** ומשם ממשיכה הברכות להתחתונים,
וְאֲשַׁתְּכַחוּ עֲלָאִין וְתַתָּאִין מִתְּבַרְכָּאן בְּהַהוּא פּוּלְחָנָא דְצְלוּתָא נמצא שהעליונים
 והתחתונים מתברכים ע"י עבודת התפלה של שחרית.

פּוֹלְחָנָא דְצִלוֹתָא דְקָא בְעֵי בַר נָשׁ לְמַפְלַח קַמִּיה דְקָדְשָׁא בְרִיף הוּא,
 בְּשִׂמְחָה וּבְרִנָּה, לְאַכְלֵלָא לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל בִּינִיּוּהוּ, וּלְבַתֵּר
 לְיִיחָדָא יְחוּדָא פְדָקָא חֲזִי, דְכְּתִיב (שם ק א) דְעוּ פִי יְהוָה הוּא אֱלֹהֵיִם,
 דָּא רְזָא דִיחֻדָּא בְרְזָא דְפּוֹלְחָנָא.

וְעַם כָּל דָּא בְעֵי בַר נָשׁ לְמַפְלַח קַמִּיה דְקָדְשָׁא בְרִיף הוּא בְּחֻדָּה,
 וּלְאַחֲזָאָה חֻדָּה בְּפּוֹלְחָנִיה, וְאַלִּין תְּרִין שְׂמֻחָה וּרְנָנָה, לְקַבֵּל
 תְּרִין אֲלִין תְּרִין צְלוֹתִין, תְּרִין קוֹרְבָּנִין לְיוֹמָא לְקַבֵּל תְּרִין אֲלִין
 דְאַיְנוּן שְׂמֻחָה וּרְנָנָה, שְׂמֻחָה בְּצַפְרָא, וּרְנָנָה בְּרַמְשָׁא, וְעַל דָּא (במדרב
 כח ד) אֵת הַפֶּכֶשׁ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַּבֶּקֶר, וְאֵת הַפֶּכֶשׁ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין
 הָעֶרְפִּים.

מתוק מדבש

ואמר כי פּוֹלְחָנָא דְצִלוֹתָא עֵיקַר עֲבוּדַת הַתְּפִלָּה הִיא דְקָא בְעֵי בַר נָשׁ לְמַפְלַח קַמִּיה
 דְקָדְשָׁא בְרִיף הוּא בְּשִׂמְחָה וּבְרִנָּה שְׂצִירָךְ הָאֲדָם לְעֲבוּד לְפָנֵי הַקְּב"ה בְּשִׂמְחָה
 מִצַּד הַחֶסֶד וּבְרִנָּה מִצַּד הַגְּבוּרָה, לְאַכְלֵלָא לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל בִּינִיּוּהוּ לְכֻלּוֹל אֵת הַמַּלְכוּת
 בִּינֵיהֶם, (דְהֵיִנוּ לְכוֹלֵלָה זֵין מְרִין לְרוּעִין שְׁהַס סוּד הַסוּ"ג ז"ו"א), וּלְבַתֵּר לְיִיחָדָא יְחוּדָא
 פְדָקָא חֲזִי וְאַח"כ לִיחָדָם כְּרָאוּי, דְהֵיִנוּ לִיחָדָם בְּבִרְכַת שֵׁים שְׁלוֹם (כְּמוֹאֵר נִסְעַר הַכוּנוֹת
 נְסוּף לְרוּשֵׁי הַעֲמִידָה), דְכְּתִיב דְעוּ פִי יְהוָה הוּא אֱלֹהֵיִם פִּי יְהוָה שְׁהוּא הַתְּפִאֲרַת
 נַעֲשֶׂה אֶחָד עִם הַמַּלְכוּת שְׁהִיא סוּד שֵׁם אֱלֹהֵיִם בְּשַׁעַת הַיְחוּד, דָּא רְזָא דִיחֻדָּא בְרְזָא
 דְפּוֹלְחָנָא זְהוּ סוּד הַיְחוּד בְּסוּד עֲבוּדַת הַתְּפִלָּה.

ואמר וְעַם כָּל דָּא וְהַגֵּם שְׂשִׂמְחָה רוּמְזַת עַל מַדַּת הַחֶסֶד, עַכ"ז אֵין הַדְּבַר יוֹצֵא מִפְּשׁוּטוֹ
 כִּי בְעֵי בַר נָשׁ לְמַפְלַח קַמִּיה דְקָדְשָׁא בְרִיף הוּא בְּחֻדָּה וּלְאַחֲזָאָה חֻדָּה
 בְּפּוֹלְחָנִיה שְׂצִירָךְ הָאֲדָם לְעֲבוּד לְפָנֵי הַקְּב"ה בְּשִׂמְחָה וְלִהְרָאוֹת שְׂמֻחָה בְּעֲבוּדָתוֹ, וְאַלִּין
 תְּרִין שְׂמֻחָה וּרְנָנָה וְאַלוּ הַשֵּׁנִי דְבָרִים שְׂמֻחָה וּרְנָנָה שְׁהֶם מִצַּד הַחֶסֶד וְהַגְּבוּרָה, לְקַבֵּל
 תְּרִין אֲלִין תְּרִין צְלוֹתִין כְּנִגַּד אֵלוּ הַשֵּׁנִי דְבָרִים תִּיקְנוּ שְׁתֵּי תְּפִלוֹת שְׁחָרִית וּמִנְחָה, תְּרִין
 קוֹרְבָּנִין לְיוֹמָא לְקַבֵּל תְּרִין אֲלִין דְאַיְנוּן שְׂמֻחָה וּרְנָנָה וְגַם הַשֵּׁנִי קֹרְבָנוֹת לְיוֹם הַס
 כְּנִגַּד שְׁנֵי דְבָרִים אֵלוּ שְׁהֶם שְׂמֻחָה וּרְנָנָה, וּמִפְּרַשׁ שְׂמֻחָה בְּצַפְרָא וּרְנָנָה בְּרַמְשָׁא הַשְּׂמֻחָה
 שְׂמֻחָה חֶסֶד צִירָךְ לְעוֹרְרָה בְּבִקְר וְהַרְנָנָה שְׂמֻחָה צִירָךְ לְעוֹרְרָה בְּעַרְב, וְעַל דָּא
 וְעַל זֶה כְּתוּב אֵת הַפֶּכֶשׁ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַּבֶּקֶר וְאֵת הַפֶּכֶשׁ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֶרְפִּים
 שְׁהֶם כְּנִגַּד ב' מַדּוֹת שֶׁל חֶסֶד וְגְבוּרָה.

וְעַל דָּא צְלוֹתָא דְעַרְבִית רְשׁוּת אִיהִי, בְּגִין דְּהֵיאִיא שְׁעָתָא מְחַלְקַת טַרְפָּא לְכָל חֵילָהָא, וְלֹאֵו שְׁעָתָא לְאַדְפְּרָא (נ"א לְאַתְבָּרְכָא), אֱלֹא לְמִיּהֵב מְזוּנָא, בִּימְמָא הִיא מִתְבָּרַכַת מִתְרִין סְטְרִין אֱלִין, בְּצַפְרָא וּבְרַמְשָׁא מְגוּ שְׁמַחָה וְרַנְנָה, וּבְלִילְיָא פְּלִיג בְּרַכָּאן לְכֹלָא פְּדָקָא חֲזִי, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (משלי לא טו) וַתִּקֶּם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טַרְף לְבֵיתָהּ וְגו'.

מתוק מדבש

וְעַל דָּא ועל כן (מאחר שעל ידי הצ' תפלות שהם כנגד חסד וגבורה נקשרה המלכות בין צ' זרועות ז"ל וגם נתיחדה עמו ונטלה ממנו זרכותיה, לכן נתפלת ערצית היא כזר מחלקת מזרכותיה להתחוננים ואין נריך עוד לעורר אותה ליחוד), על כן צְלוֹתָא דְעַרְבִית רְשׁוּת אִיהִי תפלת ערבית היא רשות, בְּגִין דְּהֵיאִיא שְׁעָתָא מְחַלְקַת טַרְפָּא לְכָל חֵילָהָא לפי שבאותה השעה השכינה מחלקת טרף לכל צבאותיה, וְלֹאֵו שְׁעָתָא לְאַתְבָּרְכָא ואין השעה אז להתברך, כי בשעה שהיא מחלקת אינה מקבלת, אֱלֹא לְמִיּהֵב מְזוּנָא אלא בערב עליה לתת מזון למלאכי ביי"ע, כי בִּימְמָא הִיא מִתְבָּרַכַת מִתְרִין סְטְרִין אֱלִין ביום היא מתברכת מב' בחינות החו"ג, דהיינו בְּצַפְרָא וּבְרַמְשָׁא מְגוּ שְׁמַחָה וְרַנְנָה בבקר ובערב מתברכת מתוך שמחה ורננה, וּבְלִילְיָא פְּלִיג בְּרַכָּאן לְכֹלָא פְּדָקָא חֲזִי ובלילה היא מחלקת ברכות לכל המלאכים כראוי להיות הָדָא הוּא דְכְּתִיב וַתִּקֶּם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טַרְף לְבֵיתָהּ וְגו' פי' שמחלקת להם שפע מזון. (הנה הפסוק עבדו את ה' ביראה שבראש המאמר לא נתפרש, ונראה שהוא כנגד תפלת ערבית שבמלכות שבה היא ענין היראה).

שמחה הוא שירגיש לבו השמחה, וישמח בה' ממש, כמו שכתוב (תהלים יג) יגל לבי בישועתך אשירה לה' כי גמל עלי, וכן (שם לב) שמחו בה' וגילו צדיקים והרנינו כל ישרי לב, שצריך להיות התגלות השמחה ממש במוח ובלב ובצהלת פנים.

(שומר אמונים, מאמר צהלי ורני, פ"ד)

קודם יראה ואחר כך שמחה

(מקור המאמר זוהר פרשת אחרי דף נו ע"א, וצנז'ור מתוק מדצט כרך יא עמוד ז)
רְבִי יִצְחָק פֶּתַח, (תהלים ב יא) **עֲבָדוּ אֶת יְהוָה בִּירְאָה וְגִילּוֹ בְרַעְדָּה,**
וּכְתִיב (שם ק ב) עֲבָדוּ אֶת יְהוָה בְּשִׂמְחָה בְּאוֹר לְפָנָיו בְּרִנָּה, הֲגִי קָרְאִי
קָרְאִי קְשִׁיין אֶהְדִּי.

אֶלָּא הֲכִי תֵאנָא, עֲבָדוּ אֶת יְהוָה בִּירְאָה, דְּכָל פּוֹלְחָנָא דְּבַעֲי בְּר נָשׁ
לְמַפְלַח קָמִי מְאָרִיָּה, בְּקַדְמִיתָא בְּעֵי יִרְאָה, לְדַחְלָא מְנִיָּה, וּבְגִין
דְּחָלָא דְּמְאָרִיָּה, יִשְׁתַּפַּח לְבַתֵּר דִּיעֵבִיד בְּחַדְוֹתָא פְּקוּדֵי אוּרִייתָא, וְעַל
דָּא כְּתִיב (דברים י יב) מָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ שׂוֹאֵל מֵעַמּוֹךְ פִּי אִם לִירְאָה.

מתוק מדבש

יבואר בו כי בתחילת עבודה צריך לירא מן השם הנכבד, ואחר כך יביאנו זה לעבוד בשמחה ובאהבה רבה.

רְבִי יִצְחָק פֶּתַח התחיל לפרש מה שכתוב **עֲבָדוּ אֶת יְהוָה בִּירְאָה וְגִילּוֹ בְרַעְדָּה,**
וּכְתִיב ובמקום אחר כתוב **עֲבָדוּ אֶת יְהוָה בְּשִׂמְחָה בְּאוֹר לְפָנָיו בְּרִנָּה, הֲגִי קָרְאִי**
קְשִׁיין אֶהְדִּי אלו הפסוקים סותרים זה את זה, כי בפסוק ראשון אומר שצריך לעבוד את ה' ביראה וברעדה, ובפסוק האחר אומר שצריך לעבוד את ה' בשמחה וברננה.

והשיב **אֶלָּא הֲכִי תֵאנָא** אלא כך למדנו, מה שכתוב **עֲבָדוּ אֶת יְהוָה בִּירְאָה** היינו **דְּכָל פּוֹלְחָנָא דְּבַעֲי בְּר נָשׁ לְמַפְלַח קָמִי מְאָרִיָּה** כי בכל עבודה שצריך האדם לעבוד לפני קונו, **בְּקַדְמִיתָא בְּעֵי יִרְאָה, לְדַחְלָא מְנִיָּה** תחילת העבודה צריכה להיות ביראה, שיירא מהקב"ה, והיא הפתח ליכנס לעבודת הבורא, כי על ידי היראה יזהר מלעבור על רצון הקב"ה, **וּבְגִין דְּחָלָא דְּמְאָרִיָּה** ובשביל יראת קונו, **יִשְׁתַּפַּח לְבַתֵּר דִּיעֵבִיד בְּחַדְוֹתָא פְּקוּדֵי אוּרִייתָא** ימצא אחר כך שיבא לעשות ולקיים את כל מצות התורה בשמחה, ואמר "ישתכח" שהוא לשון מציאה, כלומר שמעצמה תמצא לו, כמחז"ל הבא ליטהר מטהרין אותו, **וְעַל דָּא כְּתִיב** ועל זה נאמר **מָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ שׂוֹאֵל מֵעַמּוֹךְ פִּי אִם לִירְאָה** ובאמת מפרט שם עוד, דהיינו ללכת בכל דרכיו ולאהבה אותו וגו', אבל תחילת שאלת ה' מן האדם היא היראה, כי היא פתח העבודה שאחריה יומשכו קיום כל המצות, לכן כשתהיה בידו היראה יזכה לעבוד ה' בשמחה ובכל שאר המדרגות.

תפלה בדמעות

(מקורו צוהר פרשת תרומה דף קסה ע"א, וצניאור ממוק מדנש כרך ז' עמודים תסז-תסט)
וְעִלְזוּ לְפָנָיו, מִלְּפָנָיו לֹא כְּתִיב, אֲלֵא לְפָנָיו, דְּהָא לִית מֵאן דִּינִדְע
בֵּיה פְּלוּם, אֲבָל לְפָנָיו, מֵאן דְּעֵייל לְקַמֵּיה דְּהָאֵי רְקִיעַ אֲצִטְרִיף
לְמִיעַל בְּחֻדְוָה וְלֹא בְּעֲצִיבוּ פְּלַל, בְּגִין דְּהָאֵי רְקִיעַא גְּרִים, דְּתַמְן לֹא
שְׂרִיא עֲצִיבוּ וְרוּגְזָא פְּלַל, דְּהָא תַמְן פְּלֵא אִיהוּ בְּחֻדְוָה.

וְעַל דָּא פְּהֵן גְּדוּל דְּקִימָא לְקַמֵּיה, לֹא הוּוּ עֵאל לְבֵי קְדָשָׁא בְּר
בְּחֻדְוָה, וְלֹא חֻזָּא חֻדְוָה, דְּהָא אַתְרָא גְּרִים, וְעַל דָּא כְּתִיב (שם ק
ב) עֲבָדוּ אֶת יְהוָה בְּשִׂמְחָה, בְּאוּ לְפָנָיו בְּרִנָּה, דְּהָא אֲצִטְרִיף דְּלֵא
לֹא חֻזָּא בְּה עֲצִיבוּ.

וְאֵי תִימָא אֵי הֵכִי, הָאֵי מֵאן דְּאִיהוּ בְּצַעְרָא וּבְדוּחָקָא, דְּלֵא יָכִיל

מתוק מדבש

יבואר בו, עם כי גדול מעלת השמחה עם כל זה לא יתפטר מלהתפלל זה שהוא
 בדוחק גדול ואינו יכול להיות בשמחה, או יתפלל בדמעות והתפילה חשובה כי
 שערי דמעות לא ננעלו.

אמר הכתוב **וְעִלְזוּ לְפָנָיו** ומדייק כי **מִלְּפָנָיו לֹא כְּתִיב** שאז היה משמע מלפני ולמעלה
 מהבינה שהיא החכמה, **אֲלֵא לְפָנָיו** שהוא סוד הבינה, **דְּהָא לִית מֵאן דִּינִדְע בֵּיה**
פְּלוּם כי אין מי שידע בחכמה שום ידיעה והשגה, **אֲבָל לְפָנָיו** שהיא הבינה **מֵאן דְּעֵייל**
לְקַמֵּיה דְּהָאֵי רְקִיעַ אֲצִטְרִיף לְמִיעַל בְּחֻדְוָה וְלֹא בְּעֲצִיבוּ פְּלַל מי שנכנס לפני זה
 הרקיע צריך ליכנס בשמחה ולא בעצבות כלל כי הבינה היא בעלת השמחה, **בְּגִין דְּהָאֵי**
רְקִיעַא גְּרִים לפי שזה הרקיע גורם שהעבודה אליו תהיה בשמחה, **דְּתַמְן לֹא שְׂרִיא**
עֲצִיבוּ וְרוּגְזָא פְּלַל כי שם אינו שורה עצבות וכעס כלל, **דְּהָא תַמְן פְּלֵא אִיהוּ בְּחֻדְוָה**
 כי שם הכל הוא בשמחה, לכן כתוב ועלזו לפניו.

וְעַל דָּא פְּהֵן גְּדוּל דְּקִימָא לְקַמֵּיה ועל כן כהן גדול העומד לפני הבינה בקדש
 הקדשים, **לֹא הוּוּ עֵאל לְבֵי קְדָשָׁא בְּר בְּחֻדְוָה** לא היה נכנס בקדש אלא בשמחה,
וְלֹא חֻזָּא חֻדְוָה והיה צריך להראות שם שמחה, **דְּהָא אַתְרָא גְּרִים** כי המקום גורם
 שצריך להיות שם בשמחה, **וְעַל דָּא כְּתִיב** ועל זה כתוב **עֲבָדוּ אֶת יְהוָה בְּשִׂמְחָה**
בְּאוּ "לְפָנָיו" בְּרִנָּה פי' לפני הבינה היה צריך לבוא ברננה, **דְּהָא אֲצִטְרִיף דְּלֵא**
לֹא חֻזָּא בְּה עֲצִיבוּ כי היה צריך להזהר שלא להראות בה עצבות כלל. (רמ"ק ומפשיס)

וְאֵי תִימָא אֵי הֵכִי ואם תאמר אם כן שתפלה העולה לבינה כגון על בני חיי ומזוני
 צריכה להיות בשמחה, אם כן **הָאֵי מֵאן דְּאִיהוּ בְּצַעְרָא וּבְדוּחָקָא דְּלֵא יָכִיל**
לְמַחְדֵי לְבֵיה זה האיש שהוא בצער ובדוחק בשביל אלו הדברים והוא אינו יכול לשמח

לְמַחְדֵי לְבִיָּה, וּמִגּוֹ דוֹחָקֶיהָ אֵית לִיָּה לְמַתְבַּע רַחֲמִין קַמִּי מְלָפָא עֲלָאָה,
אִי הָכִי לֹא יִצְלִי צְלוֹתָא כְּלָל וְלֹא יִיעוֹל בְּעַצְבוֹ כְּלָל, דְּהָא לֹא יָכִיל
לְמַחְדֵי לְבִיָּה, וְלֹאֲעֲלָא קַמִּיָּה בְּחַדְוָה, מֵאִי תְקוּנָא אֵית לִיָּה לְהָאִי בְּר
נָשׁ.

אָלָא וְדָאִי הָא תְּנִינָן, כֹּל תְּרַעֲזִין נִנְעֵלוּ וְאַסְגִּירוּ, וְתְרַעֲזִין דְּדַמְעִין לֹא
אַסְגִּירוּ, וְלִית דַּמְעָה אָלָא מִגּוֹ צַעְרָא וְעַצְבוֹ, וְכֹל אֵינּוֹן דְּמִמְנָן
עַל אֵינּוֹן תְּרַעֲזִין, כְּלָהּוּ מִתְבְּרִין גְּזִיזִין וּמְנַעוּלִין, וְעֵיילִין אֵינּוֹן דַּמְעִין,
וְהֵיאָה צְלוֹתָא עֲאֵלֵת קַמִּי מְלָפָא קַדִּישָׁא.

כְּדִין הֵהוּא אֲתֵר אֵית לִיָּה דוֹחָקָא, מֵהֵהוּא עַצְבוֹ וְדוֹחָקָא דְּהֵהוּא בְּר

מתוק מדבש

את לבו, ומגו דוֹחָקֶיהָ אֵית לִיָּה לְמַתְבַּע רַחֲמִין קַמִּי מְלָפָא עֲלָאָה וּמִתּוֹךְ דוֹחָקוֹ
יש לו לבקש רחמים לפני מלך העליון שהוא הבינה, אִי הָכִי לֹא יִצְלִי צְלוֹתָא
כְּלָל אם כן לא יתפלל תפלתו כלל, וְלֹא יִיעוֹל בְּעַצְבוֹ כְּלָל כדי שלא יכנס לפני
הבינה בעצבות כלל, דְּהָא לֹא יָכִיל לְמַחְדֵי לְבִיָּה וְלֹאֲעֲלָא קַמִּיָּה בְּחַדְוָה כי
אינו יכול לשמוח בלבו וליכנס לפניו בשמחה, כי בהזכירו צערו בתפלתו אי אפשר
לו להתאפק שלא יצטער, אם כן מֵאִי תְקוּנָא אֵית לִיָּה לְהָאִי בְּר נָשׁ מה תקנה
יש לאדם זה.

ומתריך ואמר אָלָא וְדָאִי הָא תְּנִינָן אלא ודאי הרי למדנו (נמס') צנא מניעא דף נט ע"א),
כֹּל תְּרַעֲזִין נִנְעֵלוּ וְאַסְגִּירוּ כל השערים ננעלו ונסגרו, וְתְרַעֲזִין דְּדַמְעִין לֹא
אַסְגִּירוּ ושערי דמעות לא נסגרו, טעם הדבר הוא כי אחר שנחרב הבית המקדש ונתבטל
יחוד העליון, ננעלו שערי התפלה שהם שערי המלכות, כי היא הלכה בגלות עם בני ישראל,
אבל שערי דמעה שהם שערי הבינה לא ננעלו לפי שלא היה יכולת בפגם שנגרם ע"י
החורבן להגיע עד הבינה והם נשארו פתוחים, לכן אי אפשר שיכנס שום תפלה ובקשה
למעלה אם לא מי שישתתף עם צער ודמעת השכינה ויבכה כמוה, וְלִית דַּמְעָה אָלָא
מִגּוֹ צַעְרָא וְעַצְבוֹ ואין דמעה אלא מתוך צער ועצבות, וְכֹל אֵינּוֹן דְּמִמְנָן עַל אֵינּוֹן
תְּרַעֲזִין וכל אלו המלאכים הממונים על שערי דמעות, כְּלָהּוּ מִתְבְּרִין גְּזִיזִין וּמְנַעוּלִין
כולם שוברים כל כחות החיצונים המקטרגים וכל המנעולים של השערים שהתפלה בדמעות
צריכה לעבור בהם, וְעֵיילִין אֵינּוֹן דַּמְעִין וְהֵיאָה צְלוֹתָא עֲאֵלֵת קַמִּי מְלָפָא קַדִּישָׁא
ומכניסים אותם הדמעות, ואותה התפלה נכנסת לפני מלך הקדוש שהוא הבינה.

כְּדִין הֵהוּא אֲתֵר אֵית לִיָּה דוֹחָקָא מֵהֵהוּא עַצְבוֹ וְדוֹחָקָא דְּהֵהוּא בְּר נָשׁ אז
מקום ההוא שהוא סוד המלכות הבוכה תמיד והיא בעלת הדמעה וצער האדם עולה
אליה, יש לה דוחק מאותה העצבות והדוחק של אדם ההוא, מפני שכל איזה עוני וחסרון

נֶשׁ, כְּמָה דָּאֵת אָמַר (ישעיה סג ט) כָּכֵל צְרָתֶם לֹא צָר, תִּיאוּבְתִיָּה דְהֵהוּא
 עֲלֵמָא עֲלָאָה לְגַבֵּי הַאי אֲתַר, פְּדִכּוּרָא דְתִיאוּבְתִיָּה תְדִיר לְגַבְיָה דְנוּקְבָא,
 פֶּד מְלֻכָא עָאל לְגַבֵּי מְטְרוֹנִיתָא, אֲשַׁפַּח לָהּ בְּעַצִּיבוּ, פְּדִין כָּל מַה
 דְּאִיְהִי בְּעֵאת בִּידְהָא אֲתַמְסֵר, וְהֵהוּא בֵּר נֶשׁ וְהֵהִיא צְלוֹתָא לָא אֶהְדֵּר
 בְּרִיקְנִיָּא, וְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא חַיִּים (דף קסה ע"ב) עֲלִיָּה, זְפָאָה חוּלְקִיָּה
 דְהֵהוּא בֵּר נֶשׁ דְּאוּשִׁיד דְּמַעִין קָמִי קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּצְלוֹתֵיהָ.

מתוק מדבש

שבאדם הוא מצדה, כְּמָה דָּאֵת אָמַר כמו שנאמר כָּכֵל צְרָתֶם לֹא צָר והקרי הוא לו
 בו', הרי שיש צער גבוה בצער אדם התחתון, ואמר כי תִּיאוּבְתִיָּה דְהֵהוּא עֲלֵמָא עֲלָאָה
 לְגַבֵּי הַאי אֲתַר תְּשׁוּקָתוֹ שֶׁל עוֹלָם הֶעֱלִיךְ שֶׁהוּא הִבִּינָה לְשִׂמְחָה אֶת הַמַּלְכוּת הַמְתַּמְרָמֶת
 בְּצֵרֶת הַשׁוֹפֵךְ דְּמַעַה בְּתַפְלָתוֹ, פְּדִכּוּרָא דְתִיאוּבְתִיָּה תְדִיר לְגַבְיָה דְנוּקְבָא כמו הזכר
 שיש לו תמיד תְּשׁוּקָה לְהַשְׁפִּיעַ אֶל נוֹקְבִיָּה, (והיינו כמו ז"ל כְּשֵׁשׁ לוֹ שִׁפְעַ מוֹסִין דְּלִימָא
 תְּשׁוּקָתוֹ תְּמִיד לְהַשְׁפִּיעַ אֶל נוֹקְבִיָּה שֶׁהִיא הַמַּלְכוּת), לִכֵּן פֶּד מְלֻכָא עָאל לְגַבֵּי מְטְרוֹנִיתָא
 אֲשַׁפַּח לָהּ בְּעַצִּיבוּ כִּשְׁהַמֶּלֶךְ נִכְנַס אֶל הַמַּלְכָה (שֶׁהוּא ז"ל כְּשֵׁשׁ לוֹ שִׁפְעַ מוֹסִין דְּלִימָא
 וּמְשַׁפֵּיעַ, אִז נִמְנָא כִּלְיֵו הַצִּינָה הִיא שֶׁנִּכְנְסָה אֶל הַמַּלְכוּת) לְתַקְנָה אִם מוּצֵאת אוֹתָה עֲצֵבָה
 מִתְעוֹרֶרֶת רַחֲמֵיהָ עֲלֶיהָ, פְּדִין כָּל מַה דְּאִיְהִי בְּעֵאת בִּידְהָא אֲתַמְסֵר אִז כָּל מַה שֶׁהִיא
 מִבְּקִשְׁתָּ נִמְסַר בִּידֶיהָ, וְהֵהוּא בֵּר נֶשׁ וְהֵהִיא צְלוֹתָא לָא אֶהְדֵּר בְּרִיקְנִיָּא וְאִם הֵהוּא
 וְתַפְלָה הֵהִיא אִינֵם חוֹרִים רִיקִם, וְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא חַיִּים (דף קסה ע"ב) עֲלִיָּה וְהַקְבִּ"ה
 מִרַחֵם עֲלֵינוּ, ר"ל לִפְנֵי שֶׁהַשְׁכִּינָה מְצַטְעֶרֶת בְּצַעַר הָאָדָם לִכֵּן מִתְקַבֵּלֶת מִיַּד תַּפְלָת אוֹתוֹ הָאָדָם
 אֶף עַל פִּי שְׂאִינוֹ הַגּוֹן, וְלִכֵּן זְפָאָה חוּלְקִיָּה דְהֵהוּא בֵּר נֶשׁ דְּאוּשִׁיד דְּמַעִין קָמִי
 קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּצְלוֹתֵיהָ אֲשֶׁרִי חִלְקוּ שֶׁל אָדָם הֵהוּא הַשׁוֹפֵךְ דְּמַעוֹת לִפְנֵי הַקְבִּ"ה
 בְּתַפְלָתוֹ, אִמְנֵם עֵיקַר הַתַּפְלָה צְרִיךְ לִהְיוֹת עֲבוּר צַעַר הַשְׁכִּינָה הַמְצַטְעֶרֶת בְּצֵרֶתֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל
 וְלֹא לְצוּרֶךְ עֲצָמוֹ, וְאִז הוּא מִתְחַבֵּר עִם הַשְׁכִּינָה וְנוֹזֵכֵר בְּתַפְלָתוֹ עִמָּה, וְזוּהִי מַעֲלָה נִפְלָאָה
 אִם הָאָדָם מְצַטְעֵר בְּצַעַר הַשְׁכִּינָה וּמִתְפַּלֵּל עֲבוּרָה.

גם מדת העצבות בעצמה הוא מדה מגונה מאוד וכו', ואין לך דבר גורם
 מניעת ההשגה - אפילו אם יהיה ראוי אליה - כמו שיש בו מדת של
 העצבות, והעד בזה מה שאמר הכתוב ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן
 המנגן, וכמה ראיות אחרות

(שער רוח הקודש להאריז"ל דף י ע"ב)

עבודת הכהן בשמחה

(המקור צוהר פרשת שמני דף לט ע"א וצניאור מתוק מדנש כרך י' עמוד תפא-תפג)

בְּגִין כֶּף בְּעֵי כְּהֵנָּא לְאַשְׁתַּפְּחָא בְּנִהִירו דְּאַנְפִּין, בְּחִידו, כְּלָא כְּגוּוֹנָא
 דְּלַעִילָא, דְּהָא עַל יְדוֹי בְּרַכָּאן וְחִדְוֹן מְשַׁתְּפְּחִי, וְעַל דָּא אֲתַרְחַקָּא
 מְנִיה דִּינָא וְרוּגְזָא וְעִצִּיבו, בְּגִין דְּלָא יִתְפָּגַם מֵהֵהוּא אֲתַר דְּאֲתַקְטַר
 בִּיה, וְעַל דָּא וְאַחִיכֶם כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל יִכְפוּ אֶת הַשְּׂרָפָה, וְלָאו כְּהֵנָּא,
 עֲלִייהו כְּתִיב (דברים לג יא) בְּרַךְ יְהוָה חִילוֹ, וּפְעַל יְדֵיו תִּרְצֶה וְגו'.

מתוק מדבש

בו יבואר כי הכהן צריך להמצא תמיד בשמחה ובהארת הפנים כי על ידיו נמצאים
 הברכות בעולם, ועל כן יזהר שלא יהיה כעסן ובעצבות, וזה שייך גם כהיום כי
 הם מברכים את ישראל בברכת כהנים.

בְּגִין כֶּף בְּעֵי כְּהֵנָּא לְאַשְׁתַּפְּחָא בְּנִהִירו דְּאַנְפִּין בשביל זה צריך הכהן להמצא ולהיות
 בהארת פנים מצד החכמה, בְּחִידו ובשמחה מצד הבינה, כְּלָא כְּגוּוֹנָא דְּלַעִילָא
 הכל כדי שיהיו כעין של מעלה, דְּהָא עַל יְדוֹי בְּרַכָּאן וְחִדְוֹן מְשַׁתְּפְּחִי כי על ידו
 נמצאות הברכות מצד הימין והשמחות מצד השמאל, וְעַל דָּא אֲתַרְחַקָּא מְנִיה דִּינָא ועל
 כן מרוחק ממנו הדין, כדי שלא יהיה אכזרי, וְרוּגְזָא וצריך להזהר שלא יהיה כעסן,
 וְעִצִּיבו ושלא יתעצב על עניניו ומקריו, ויהיה כל העולם לפניו כאפס ואין, והטעם בְּגִין
 דְּלָא יִתְפָּגַם מֵהֵהוּא אֲתַר דְּאֲתַקְטַר בִּיה כדי שלא יהיה נפגם ממקום שנקשר בו,
 כלומר שלא יפגום במדת החסד שהוא מושרש בו, שבו הוא ענין הבטחון והוותרנות, וְעַל
 דָּא ועל כן נאמר וְאַחִיכֶם כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל יִכְפוּ אֶת הַשְּׂרָפָה כלומר רק בית ישראל
 יתאבלו, וְלָאו כְּהֵנָּא ולא הכהנים כי הם צריכים לשמח תמיד את השכינה על ידי המשכת
 השפע, עֲלִייהו כְּתִיב עליהם התפלל משה רבינו בְּרַךְ יְהוָה חִילוֹ שיהיה לו כח
 להמשיך ולהשפיע שפע למטה, וּפְעַל יְדֵיו תִּרְצֶה וְגו' ושתתרצה המלכות לקבל את
 עבודתו, ויוכל לגרום יחוד זו"ן. (רמ"ק ומפרסיס)

וכך אמר להם הקב"ה לישראל, בני וכי מה שמחה יש לו לאדם אלא
 בדברי תורה בלבד, הא כל המשמח בכסף וזהב באבנים טובות ומרגליות,
 מה שמחתו בהם לאחר מיתה, הלא לאחר שמחתך מות, אם כן מה
 יתרון לכל שמחתו, אבל אתם בניי בואו ושמחו עם התורה שמחה שלמה,
 כדרך שאני משמח בכם לעד ולעולמי עולמים.

(תדא"ר יח)

פעולת הסט"א לבטל האדם משמחת המצוה ולימוד התורה

(מקורו צוהר פרשת פקודי דף רסד ע"ב, וצניאור ממוק מדגש כרך ט עמוד תקמו)

מֵאֵף וְחַמ"ה אֵלַיִן נִפְקִין פְּמָה אֶלְף וְכַמָּה רַבְבָּן, וְכִלְהוּ נִפְקִי וְשֶׁאֲרָן
עֲלִייהוּ דְבַנֵי נִשָּׂא אֵינּוֹן דְּמִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרֵייתָא אוּ דְּמִשְׁתַּדְּלִי
בְּמִלֵי דְּמִצְוָה וְאֶזְלִי בְּאַרְחָא דְּמִצְוָה, בְּגִין דִּיתַעְצְבוֹן וְלֹא יִחְדוֹן בְּהַ,
וּמִתְרִין אֵלַיִן דְּחִיל מִשָּׂה פֶד חָאבוּ יִשְׂרָאֵל וְנַחֲתִית מִן טוֹרָא, דְּכָתִיב
(דברים ט יט) פִּי יִגְרְתִי מִפְּנֵי הָאֵף וְהַחֲמָה.

מתוק מדבש

בו יבואר כי יש אלפים ורבות מלאכי חבלה המבטלים את האדם מלשמוח בשמחת עשיית המצוה ולימוד התורה, ולכן יזהר האדם מהם ומהמונם.

מֵאֵף וְחַמ"ה אֵלַיִן נִפְקִין פְּמָה אֶלְף וְכַמָּה רַבְבָּן מֵאלוּ הַב' רוּחוֹת אֵף וְחַמ"ה
יוצאים כמה אלפים וכמה רבות מלאכי חבלה, וְכִלְהוּ נִפְקִי וְשֶׁאֲרָן עֲלִייהוּ
דְּבַנֵי נִשָּׂא וְכוּלָם יוצאים ושורים על בני האדם אֵינּוֹן דְּמִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרֵייתָא, אוּ
דְּמִשְׁתַּדְּלִי בְּמִלֵי דְּמִצְוָה, וְאֶזְלִי בְּאַרְחָא דְּמִצְוָה על אלו שעוסקים בתורה, או שעוסקים
במצות, או שהולכים בדרך לקיים איזו מצוה, בְּגִין דִּיתַעְצְבוֹן וְלֹא יִחְדוֹן בְּהַ כְּדִי
שיתעצבו ולא ישמחו בלימוד התורה ובקיום המצוה שעוסקים בהם, שצריכים לקיימם
בשמחה, כמ"ש פקודי ה' ישרים משמחי לב. וּמִתְרִין אֵלַיִן דְּחִיל מִשָּׂה פֶד חָאבוּ
יִשְׂרָאֵל וְנַחֲתִית מִן טוֹרָא ומב' רוחות אלו ירא ופחד משה כשחטאו ישראל בעגל, וראה
אותם ברדתו מן ההר דְּכָתִיב פִּי יִגְרְתִי מִפְּנֵי הָאֵף וְהַחֲמָה (עי' מס' נדרים דף לז ע"א).

העצבות גורמת מניעת העבודה מקיום המצוות וביטול עסק התורה וכוונת התפלה, ומבטל מחשבה טובה לעבוד את ה', והוא שער התחלת גירוי הסתת היצר הרע וכו', וגם כי בא עליו בדרך חסידות באמור לו איך יעלה על דעתך גוש עפר רמה ותולעה להתקרב להתקדש בקדושת מלכו של עולם, וההפוך בהיותו עובד ה' יתברך בשמחה כמו שכתוב עבדו את ה' בשמחה, כי השמחה מוסיפה חשק רב ואהבה להתדבק בו יתברך.

כי העבודה אם היא בעצבות, דומה לעבד העובד לרבו בפנים עצבות וזועפות, וכתוב ברכת ה' היא תעשיר ולא יוסיף עצב עמה.
(שער הקדושה חלק ב שער ד)

לברך ברכת המזון בשמחה

(מקור המאמר צוהר פרשת ויקהל דף ר"ח ע"א, וצניאור מתוך מדגש כרך ס' עמ' תסה-תסט)
רבי יוסי פתח ואמר, (רות ג ז) **וְיֹאכַל בְּעֵז וַיִּשֶׁתּוּ וַיֵּיטֵב לָבוֹ**, מהו ויֵיטֵב לָבוֹ, דְּבָרֶיךָ עַל מְזוֹנִיָּה, וְאוֹקְמוּהָ, וְדָא אֵיהוּ רְזָא, דְּמֵאן דְּמְבָרְךָ עַל מְזוֹנִיָּה, דָּא אוֹטֵיב לְלִפְיָהּ, וּמֵאן אוֹטֵיב (נ"א ומֵאן אֵיהוּ), כְּמָה דְּכִתִּיב (תהלים כו ז) **לֵךְ אָמַר לִפְנֵי, וּכְתִיב (שם עג כו) צוּר לְבָבִי וְגוֹ', וּבִגִּין דְּבִרְכַת מְזוֹנָא חֲבִיבָא קָמִי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כֹּל מֵאן דְּבָרֶיךָ עַל שְׂבָעָא, אוֹטֵיב וְחֲדִי לְאַתֵּר אַחְרָא, וְסִימְנִיף סְעוּדָתִי דְשִׁבְתָּ, דְּאַתֵּר אַחְרָא אַתְּהִי מֵהֵיא שְׂבָעָא וְחִידוֹ, וְהֵכָא אַתְּהִי מֵהֵיא בְּרָכָה דְשְׂבָעָא (נ"א דֵּהֵיא צְדִיק בְּעוֹ, וְדָא וַיֵּיטֵב לָבוֹ).**

מאי טעמא, בְּגִין דְּמְזוֹנָא אֵיהוּ קָשָׁה קָמִי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבִיּוֹן

מתוך מדבש

מבואר בו גודל מעלת ברכת המזון ושצריך להיות בשמחה ולא בעצבות, וכמו שהוא מברך בשמחה ובעין טובה, כן נותנים לו מן השמים שפע בשמחה ובעין טובה, וכשיסתלק מן העולם יהיה לו מקום מוכן בהיכלות העליונים.

רבי יוסי פתח ואמר לפרש מש"כ ויֹאכַל בְּעֵז וַיִּשֶׁתּוּ וַיֵּיטֵב לָבוֹ, מהו ויֵיטֵב לָבוֹ מה פירושו, ואמר דְּבָרֶיךָ עַל מְזוֹנִיָּה שברך על מזונו ברכת המזון, וְאוֹקְמוּהָ וכן פירושו חז"ל במדרש רות (סוף פרשה ה'), וְדָא אֵיהוּ רְזָא וזהו סוד הענין, דְּמֵאן דְּמְבָרְךָ עַל מְזוֹנִיָּה כי מי שמברך על מזונו, דָּא אוֹטֵיב לְלִפְיָהּ זה מטיב ללבו, ומֵאן אוֹטֵיב ולמי הוא מטיב באמת, ואמר להקב"ה כְּמָה דְּכִתִּיב כמו שנאמר **לֵךְ אָמַר לִפְנֵי** לך הקב"ה אני קורא בשם לבי, וּכְתִיב צוּר לְבָבִי פ"י הקב"ה שהוא צורי נקרא לבי, כלומר לבן של ישראל, (כמובא בפתיחתא לאיכה רבתי (לוח ט"ז), א"ר חייא היכן מצינו שנקרא הקב"ה לבן של ישראל, מן הדין קרייא צוּר לִבְבִי וחלקי אלהים לעולם), וכן כאן מש"כ ויֵיטֵב לָבוֹ, פירושו שהטיב להקב"ה, וּבִגִּין דְּבִרְכַת מְזוֹנָא חֲבִיבָא קָמִי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא ולפי שמברך המזון חביבה לפני הקב"ה, לכן כֹּל מֵאן דְּבָרֶיךָ עַל שְׂבָעָא כל מי שמברך על השובע, אוֹטֵיב וְחֲדִי לְאַתֵּר אַחְרָא הוּא מטיב ומשמח למקום אחר שהוא הקב"ה הנקרא לבן של ישראל, והיינו השכינה, וְסִימְנִיף סְעוּדָתִי דְשִׁבְתָּ והסימן שלך הוא סעודות שבת שהוא מזון גשמי, דְּאַתֵּר אַחְרָא אַתְּהִי מֵהֵיא שְׂבָעָא וְחִידוֹ שמקום אחר היא השכינה נהנית מעצם השובע ומשמחת הסעודה, וְהֵכָא אַתְּהִי מֵהֵיא בְּרָכָה דְשְׂבָעָא וכאן בחול היא נהנית רק מברכת המזון הנאמרת על השובע.

ושואל (ה"ג ד"ה) אֵינּוֹן סִימְנָא מְאִי טַעְמָא זה הסימן שאמרנו שהשכינה נהנית מהברכות של ברכת המזון מה טעמו וענינו, ואמר בְּגִין דְּמְזוֹנָא אֵיהוּ קָשָׁה קָמִי קִדְשָׁא

דָּבָר נֶשׂ אָכִיל וְשָׂתִי וְקָא מְבָרַךְ, הִיא בְּרֻכָּתָא סְלֵקָא, וְאַתְהֵנִי מְאִינּוֹן מְלִין דְּשִׁבְעָא דְּסֵלְקִין, וְאַשְׁתַּכַּח דְּאַתְהֵנִי מְמִזְוֵנָא מִתַּתָּא וּמְלַעֲלֵילָא, וְדָא אִיהוּ רְזָא דְּבִין חֲבֵרֵינָא.

מֵאֵן דְּמְבָרַךְ לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְגוֹ שְׁבַע, בְּעֵי לְכוּנָא לְבִיה וּלְשׁוֹאָה רְעוּתִיה בְּחֻדָּה, וְלֹא יִשְׁתַּכַּח עָצִיב, אֶלָּא דִּיבְרַךְ בְּחֻדָּה בְּרֻזָּא דָּא, וְלִישׁוּי רְעוּתִיה, דְּהָא אִיהוּ יְהִיב הַשְׁתָּא לְאַחְרָא בְּחֻדָּה בְּעֵינָא טָבָא, וּבְמָה דְּאִיהוּ מְבָרַךְ בְּחֻדָּה וּבְעֵינָא טָבָא, הִכִּי יְהִיבִין לִיה בְּחֻדָּה וּבְעֵינָא טָבָא, וּבְגִין כֶּף לֹא יִשְׁתַּכַּח עָצִיב כָּלֵל, אֶלָּא בְּחֻדָּה, וּבְמִלִּין דְּאוּרֵייתָא, וְלִישׁוּי לְבִיה וּרְעוּתִיה לְמִיְהִיב בְּרַכָּה דָּא בְּרֻזָּא דְּאַצְטְרִיךְ.

מתוק מדבש

בְּרִיךְ הוּא לְפִי שֶׁהִשְׁפַּעַת הַמְזוֹן קֶשֶׁה לְפָנֵי הַקַּב"ה שֶׁהוּא הַשְּׂכִינָה, לְפִי שְׁאִין מְקוּר הַמְזוֹנוֹת בִּידֵיה אֵלָּא לְמַעַלָּה מִמֶּנָּה בְּמִזְלָא עֲלֵאָה, וְאִם לֹא מִשְׁפִּיעִים לָהּ, אִין לָהּ מָה לִּיתָן. (כִּמְחוּז"ל פִּסְתִּים קִיט ע"ה) קֶשֶׁין מְזוֹנוֹתֵינוּ שֶׁל אָדָם כְּקָרִיעַת יַם סוּף, וְעֵי סוּדוּ בְּפ' וַיִּגַּשׁ דָּף רֹז ע"ב, וּבְפִירוּשׁוֹנו (שם). וְכִיּוֹן דְּבָר נֶשׂ אָכִיל וְשָׂתִי וְקָא מְבָרַךְ וְכִיּוֹן שֶׁהָאָדָם אוֹכֵל וְשׁוֹתֵה וּמְבָרַךְ בְּרֻכָּת הַמְזוֹן, הִיא בְּרֻכָּתָא סְלֵקָא בְּרַכָּה הִיא עוֹלָה עַד מְקוֹם הַשְּׂכִינָה, וְאַתְהֵנִי מְאִינּוֹן מְלִין דְּשִׁבְעָא דְּסֵלְקִין וְהִיא נִהְיִית מֵאלוֹ הַדְּבָרִים הַנֶּאֱמָרִים עַל הַשּׁוֹבֵעַ הַעוֹלִים אֵלֶיהָ (נְסוּד מ"ן), וְעֵי"ז נִשְׁפַּע לָהּ שִׁפְעַ מְזוֹן (שְׁהוּל הַמ"ד) הַיּוֹרֵד מִלְּמַעְלָה אֵלֶיהָ לְצוּרֵךְ הַתַּחְתּוֹנִים, וְאַשְׁתַּכַּח דְּאַתְהֵנִי מְמִזְוֵנָא מִתַּתָּא וּמְלַעֲלֵילָא וְנִמְצָא שְׁנֵהִינִית מִהַמְזוֹן שֶׁמְבָרְכִים עָלָיו לְמַטָּה, וּמִשְׁפַּע הַיּוֹרֵד אֵלֶיהָ מִלְּמַעְלָה, וְדָא אִיהוּ רְזָא דְּבִין חֲבֵרֵינָא וְזֵהוּ סוּד שְׁבִין הַחֲבֵרִים.

וּמִמְשִׁיךְ דְּבָרֵינוּ וְאָמַר כִּי מֵאֵן דְּמְבָרַךְ לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְגוֹ שְׁבַע מִי שֶׁמְבָרַךְ בְּרֻכָּת הַמְזוֹן לְהַקַּב"ה מִתּוֹךְ הַשּׁוֹבֵעַ, בְּעֵי לְכוּנָא לְבִיה וּלְשׁוֹאָה רְעוּתִיה בְּחֻדָּה צִרִיךְ לְכוּיִן אֵת לְבוֹ וְלִשִּׁים אֵת רְצוֹנוֹ לְבָרַךְ בְּשִׂמְחָה, וְלֹא יִשְׁתַּכַּח עָצִיב וְלֹא יִהְיֶה בְּעַצְבוֹת, כִּי הַעַצְבוֹת הֵיא מְצַד הַקְּלִיפָה, אֶלָּא דִּיבְרַךְ בְּחֻדָּה בְּרֻזָּא דָּא אֵלָּא יִבְרַךְ בְּשִׂמְחָה בְּסוּד זֶה שֶׁאִמְרָנוּ שֶׁהוּא לְשִׂמְחָה אֵת הַשְּׂכִינָה, וְלִישׁוּי רְעוּתִיה וְיִשִּׁים אֵת רְצוֹנוֹ לְכוּיִן זֶה הַסוּד דְּהָא אִיהוּ יְהִיב הַשְׁתָּא לְאַחְרָא בְּחֻדָּה בְּעֵינָא טָבָא כִּי הוּא הַנּוֹתֵן עֵתָה בְּרֻכּוֹת לְאַחַר שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה בְּשִׂמְחָה בְּעֵין טוֹבָה, וּבְמָה דְּאִיהוּ מְבָרַךְ בְּחֻדָּה וּבְעֵינָא טָבָא וְכִמוֹ שֶׁהוּא מְבָרַךְ בְּשִׂמְחָה וּבְעֵין טוֹבָה, הִכִּי יְהִיבִין לִיה בְּחֻדָּה וּבְעֵינָא טָבָא כֶּךָ נּוֹתֵנִים לוֹ בְּרֻכּוֹת וּשְׁפַע בְּשִׂמְחָה וּבְעֵין טוֹבָה, וּבְגִין כֶּף לֹא יִשְׁתַּכַּח עָצִיב כָּלֵל וְעַל כֵּן לֹא יִהְיֶה בְּעַצְבוֹת כָּלֵל בְּעַת סְעוּדָתוֹ אֶלָּא בְּחֻדָּה וּבְמִלִּין דְּאוּרֵייתָא אֵלָּא בְּשִׂמְחָה וּבְדְבָרֵי תוֹרָה שִׁילְמוּד עַל הַשְּׁלַחֵן, וְלִישׁוּי לְבִיה וּרְעוּתִיה לְמִיְהִיב בְּרַכָּה דָּא וְיִשִּׁים אֵת לְבוֹ וּרְצוֹנוֹ לְתַת בְּרַכָּה זֶה שֶׁל בְּרֻכָּת הַמְזוֹן אֵל הַשְּׂכִינָה, בְּרֻזָּא דְּאַצְטְרִיךְ בְּסוּד הַזֶּה שֶׁלְּמַדְנוּ לְהַמְשִׁיךְ שְׁפַע בְּרֻכּוֹת אֵל הַשְּׂכִינָה.

רָזָא הָכָא, אַרְבַּע רְתִיכִין שְׁלִיטִין בְּאַרְבַּע סְטָרִין וּמְשִׁירֵיין, אֲתַזְנוּ מֵהֵיא
 בְּרַכְתָּא דְשִׁבְעָא, וּבְאֵינוּן מְלִין דְּבִרוּף אַתָּה, אֲתַהֲנִי וְאֲתַרְבִּי וְאֲתַעְטֵר
 בִּיה, וּמֵאֵן דְּמִבְרַךְ אֲצִטְרִיךְ רַעוּתָא בְּחֻדְוָה וּבְעֵינָא טָבָא, וְעַל דָּא כְּתִיב
 (משלי כב ט) טוֹב עֵין הוּא יְבוֹרֵךְ.

וְהָכָא שְׁפִיל לְסִיפִיה דְקָרָא, דְכְתִיב פִּי נָתַן מִלְחָמוֹ לְדָל, דָּאִי לָא
 תִּימָא הָכִי, הָאִי קָרָא לָאו רִישִׁיה סִיפִיה, וְלָאו סִיפִיה רִישִׁיה,
 אֲלָא טוֹב (דף ריח ע"ב) עֵין פְּמָה דְאֻקִּימָנָא, הוּא יְבִרַךְ וְדָאִי, בְּעֵינָא
 טָבָא בְּחֻדְוָה, וְלָאו אִיהוּ לְמַגְנָא לְבִרְכָא בְּחֻדְוָה, דְהָא מֵהֵיא בְּרַכְתָּא
 וּמֵהֵיא חִידוּ נָתַן מִלְחָמוֹ לְדָל, אַתְר דְּאֲצִטְרִיךְ לְאֲתַזְנָא מִפְּל סְטָרִין,

מתוק מדבש

ואמר עוד כי רָזָא הָכָא יש כאן סוד בענין ברכת המזון, והוא כי אַרְבַּע רְתִיכִין שְׁלִיטִין
 בְּאַרְבַּע סְטָרִין וּמְשִׁירֵיין ארבע מרכבות השולטות בד' רוחות ומחנות של מלאכי
 ארגמ"ן, אֲתַזְנוּ מֵהֵיא בְּרַכְתָּא דְשִׁבְעָא נְזוּנִים מְבֹרָכָה הֵיא שְׁעַל הַשׁוּבַע, וּבְאֵינוּן
 מְלִין דְּבִרוּף אַתָּה ובאלו הדבורים של ברוך אתה שבברכת המזון, אֲתַהֲנִי וְאֲתַרְבִּי
 וְאֲתַעְטֵר בִּיה נהנה ונגדלת ומתעטרת בהם השכינה, לכן וּמֵאֵן דְּמִבְרַךְ ומי שמברך ברכת
 המזון, אֲצִטְרִיךְ רַעוּתָא בְּחֻדְוָה וּבְעֵינָא טָבָא צריך להיות רצונו לברך בשמחה ובעין
 טובה, וְעַל דָּא כְּתִיב ועל זה כתוב טוֹב עֵין הוּא יְבוֹרֵךְ ואמרו חז"ל (סוטה דף לט
 ע"ג), אל תקרי יבורך אלא יברך, והיינו שיברך להקב"ה בעין טובה.

ואמר וְהָכָא שְׁפִיל לְסִיפִיה דְקָרָא וכאן תראה מש"כ בסוף הפסוק, דְכְתִיב פִּי נָתַן
 מִלְחָמוֹ לְדָל וְדַל רומז על השכינה כדלקמן, דָּאִי לָא תִימָא הָכִי שאם לא תאמר
 כן שטוב עין הוא יברך נאמר לברך ברכת המזון בעין טובה, אם כן הָאִי קָרָא לָאו
 רִישִׁיה סִיפִיה פסוק זה אין ראשו כסופו, וְלָאו סִיפִיה רִישִׁיה ולא סופו כראשו, כי
 מראש הפסוק משמע שמי שיש לו מדת טוב עין ואינו מקנא בחברו, הוא יבורך אף על
 פי שלא נתן כלום לדל, ומסוף הפסוק משמע שרק אם נתן מלחמו לדל אז יבורך, אֲלָא
 מש"כ טוֹב (דף ריח ע"ב) עֵין, פְּמָה דְאֻקִּימָנָא כמו שפירשנו הוא יְבִרַךְ וְדָאִי בְּעֵינָא
 טָבָא בְּחֻדְוָה הוא יברך ברכת המזון בעין טובה ובשמחה, ואמר וְלָאו אִיהוּ לְמַגְנָא
 לְבִרְכָא בְּחֻדְוָה ולא לחנם הוא לברך בשמחה, אלא דְהָא מֵהֵיא בְּרַכְתָּא וּמֵהֵיא
 חִידוּ שמברכה הֵיא ומאותה השמחה, נָתַן מִלְחָמוֹ לְדָל, וְדַל הוּא אַתְר דְּאֲצִטְרִיךְ
 לְאֲתַזְנָא מִפְּל סְטָרִין המקום שצריך להיות נזון מכל הששה קצוות של התפארת, לפי
 שהוא אַתְר דְּלִית לֵיה מַגְרָמִיה פְּלוּם מקום שאין לו מעצמו כלום, והיינו השכינה שאין

אֶתֶר דְּלִית לִיה מַגְרָמִיה פְּלוּם, אֶתֶר דְּאִתְהַנִּי מִכָּל סְטָרִין, וְאִתְכְּלִיל
מִכָּל סְטָרִין, מְלִין אֵלִין לָא אִתְמָסְרוּ אֱלָא לְחַפְיָמִין, דִּידְעִין רְזִין עֲלָאִין
וְאָרְחִין דְּאִוְרֵיִיתָא.

תָּא חֲזִי, בְּעֻז טַב עֵינָא הָוָה, וְתוּקְפָא דְמַצְחָא לָא הָוָה בֵּיה לְעֲלָמָא,
מָה פְתִיב (רות ג' ז') וַיִּבֹא לְשֹׁכֵב בְּקִצָּה הָעֲרָמָה, רְזָא דְכְתִיב (שיר ז' ג')
בְּטִנְיָ עֲרַמַת חֲטִיִּם.

מִהָכָא אִוְלִיפְנָא, כָּל מָאן דְּמִבְרַךְ בְּרִפְת מְזוּנָא פְדָקָא יָאוּת, בְּחֻדְוָה
בְּרַעוּתָא דְלִבָּא, פִּד סְלִיק מִהָאִי עֲלָמָא, אֶתֶר אִתְתַּקְנָא לִיה גּוֹ
רְזִין עֲלָאִין בְּהִיכְלִין קְדִישִׁין.

מתוק מדבש

לה כלום אלא מה שמקבלת מהתפארת, ולכן היא נקראת דל, אֶתֶר דְּאִתְהַנִּי מִכָּל סְטָרִין
והוא המקום שנהנה מכל הששה קצוות המשפיעים בה, וְאִתְכְּלִיל מִכָּל סְטָרִין וּנְכַלְלַת
מכל הקצוות, ומסיק דבריו ואמר מְלִין אֵלִין לָא אִתְמָסְרוּ אֱלָא לְחַפְיָמִין אלו הדברים
לא נמסרו לדעת אלא לחכמים, דִּידְעִין רְזִין עֲלָאִין וְאָרְחִין דְּאִוְרֵיִיתָא שיודעים סודות
עליונים ודרכי התורה. (מק"מ ו"ח ומפרשים)

תָּא חֲזִי בְּעֻז טַב עֵינָא הָוָה בא וראה בעז טוב עין היה, וְתוּקְפָא דְמַצְחָא לָא הָוָה
בֵּיה לְעֲלָמָא ועזות מצח לא היה בו לעולם, לכן עליו נאמר טוב עין הוא יברך,
והיה מברך ברכת המזון בשמחה ובטוב עין, מָה פְתִיב ויאכל וישת וייטב לבו וַיִּבֹא
לְשֹׁכֵב בְּקִצָּה הָעֲרָמָה פ"י שהעלה את נשמתו בסוד פקדון ביסוד דמלכות, בסוד בידך
אפקיד רוחי, על ידי ברכת המזון בשמחה, רְזָא דְכְתִיב והוא הסוד מה שכתוב בְּטִנְיָ
הוא היסוד דמלכות, עֲרַמַת חֲטִיִּם (ערמ"ת אומיות מער"ת שהיא יסודה שיש צו כ"צ
אומיות כמס' חטה, שם העלה צעז את נשמתו צסוד עליית מ"ן). (ו"ח)

מִהָכָא אִוְלִיפְנָא מְבוּעוּ אֲנוּ לַמְדִים, כִּי כָּל מָאן דְּמִבְרַךְ בְּרִפְת מְזוּנָא פְדָקָא יָאוּת
כל מי שמברך ברכת המזון כראוי, בְּחֻדְוָה בְּרַעוּתָא דְלִבָּא בשמחה וברצון הלב,
שכרו יהיה פִּד סְלִיק מִהָאִי עֲלָמָא כשנפטר מזה העולם, אֶתֶר אִתְתַּקְנָא לִיה גּוֹ רְזִין
עֲלָאִין מקום יהיה מוכן לו בתוך סודות העליונים (שהם סוד היסוד דלצנא והיסוד דז"א),
בְּהִיכְלִין קְדִישִׁין ובהיכלות הקדושים (שהם סוד היסוד דלימנא והיסוד דמלכות).

כוס של ברכה בשמחה

(מקורו צוהר תרומה דף קסח ע"ב, וצנז'ור מתוק מדגש כרך ז' עמוד תקס)

וְשִׂמְחַתָּ לְפָנַי יְהוָה אֱלֹהֵיךָ, דָּא אֵיהוּ בְּכוּס שְׁל בְּרָכָה, פֶּד בְּרִיךְ
 בַּר נֶשׁ בְּכוּס שְׁל בְּרָכָה, אֶצְטְרִיךְ לְמַחְדֵי וּלְאַחְזָא חֲדוּה
 וְלֹא עֲצִיבוּ כָּלֵל, כִּי פִינֵן דְּנִטִּיל בַּר נֶשׁ פּוּס שְׁל בְּרָכָה, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 קָאִים עַל גַּבְיָה, וְאֵיהוּ אֶצְטְרִיךְ לְאַעֲטָפָא רִישֵׁיהּ בְּחֲדוּה, וּלְבִרְכָא עַל
 הַפּוּס בְּמוֹתָב תְּלִתָא.

מתוק מדבש

יבואר בו ענין כוס של ברכה שמברכים עליו ברכת המזון וצריך לברך בשמחה
 להמשיך שמחה כי הקב"ה עומד עליו.

כתיב וְשִׂמְחַתָּ לְפָנַי יְהוָה אֱלֹהֵיךָ, דָּא אֵיהוּ בְּכוּס שְׁל בְּרָכָה זה נאמר בכוס של
 ברכה, (שעי"ז) ממשיך האדם שמחת הצינה למלכות הנקראת כוס של זרעה, כי פֶּד
 בְּרִיךְ בַּר נֶשׁ בְּכוּס שְׁל בְּרָכָה כשהאדם מברך ברכת המזון על כוס של ברכה, אֶצְטְרִיךְ
 לְמַחְדֵי צריך לשמוח בפנימיות לבו, וּלְאַחְזָא חֲדוּה וגם צריך להראות שמחה בחוץ,
 וְלֹא עֲצִיבוּ כָּלֵל ולא יהיה בעצבות כלל ויסיר הדאגות מלבו כדי שלא יהיה חלק לחיצונים
 בברכת המזון, כִּי פִינֵן דְּנִטִּיל בַּר נֶשׁ פּוּס שְׁל בְּרָכָה כיון שאדם לוקח הכוס של ברכה
 בידו, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָאִים עַל גַּבְיָה הקב"ה עומד עליו, ולא רק לפניו כמו בשעת
 האכילה, לכן וְאֵיהוּ אֶצְטְרִיךְ לְאַעֲטָפָא רִישֵׁיהּ בְּחֲדוּה הוא צריך לעטוף ראשו בשמחה,
 כדי שיהיה כסא להשראת השכינה העומדת עליו, וּלְבִרְכָא עַל הַפּוּס בְּמוֹתָב תְּלִתָא
 וצריך לברך על הכוס במושב שלשה שאכלו כאחד (שהס כנגד חג"ת והכוס היא סוד
 המלכות, הרי כסא שלם להצינה הרוכנת על חג"ת מ).

אין לך דבר בעולם שיהא מסוגל לעורר השמחה ואהבה לה' יתברך כמו
 הניגון, לשורר שירי דביקות לה' בינו לבין קונו, ומי שירגיל עצמו בזה
 יראה פלאות בהתבודדות עם קונו.

(שומר אמונים, מאמר צהלי רוני, פ"ב)

לשמח את ה' בשירה וזמרה

(מקורו צוהר פרש"י יתרו דף לג ע"א, וצניאור ממזק מדגש ככך ו' עמוד טז)

**פִּבְד אֶת יְהוָה מִהוֹנֶה, מִהוֹנֶה מִמְמוֹנֶה, מִהוֹנֶה מִחֲנֶה, בְּחִדּוֹה דְנִגּוֹנֶה
לְמַחֲדֵי לְפָא, דְהָא דָא חִדּוֹה דְלְפָא, פְּגוֹנֶה דָא נִגּוֹנֶה דְכָל עֲלֻמָּא,
עוֹבְדִין דְכִשְׂרָאן דְהֵהוּא פְּרָא חֲדֵי לְפָא דְאֲבוּי וּדְאֻמִּיהָ.**

מתוק מדבש

יבואר בו ענין לשמח את השכינה בניגונים ובשירה.

פִּבְד אֶת ה' מִהוֹנֶה ופירושו חז"ל **מִהוֹנֶה** היינו **מִמְמוֹנֶה** שתכבדו מכספך, וכן מה שפירושו **מִהוֹנֶה**, **מִחֲנֶה** היינו שתכבדו מהחן שיש לך, **בְּחִדּוֹה דְנִגּוֹנֶה** על ידי שמחה של נגון שהוא החן שהוצק בשפתותיך, **לְמַחֲדֵי לְפָא** לשמח את הקב"ה הנקרא צור לבבי וחלקי, **דְהָא דָא חִדּוֹה דְלְפָא** כי קול ערב הוא שמחת הלב, (והוא כעין שפרש"י על פסוק זה, כבד ה' מהונך, מכל מה שחוננך, אפילו מקול ערב, אל תקרא מהונך אלא מגרונך).

דרך החושק לשורר, וכיון שאהבת יוצרינו נפלאה מאהבת נשים, האוהב אותו בלב ישיר לפניו יתברך כאשר שרו משה ובני ישראל ומרים ודבורה ובני קרח ודוד ושלמה וכו', וכתיב (תהלים קה ב) שירו לו זמרו לו, וכתיב (במשלי ה ט) באהבתה תשגה תמיד, ופירש הראב"ד שהוא נמי לשון שיר, כמו שגיון לדוד, ובתוקף החשק בו יתברך, הראשונים גם האחרונים שרו לפניו, כמו רבי יהודה הלוי, רבי יהודה החסיד, ורבי אברהם אבן עזרא וחבריהם (זהו ענף מצוה).

(ספר חרדים פ"ט, ו)

שמחת ישראל בהקב"ה

(מקורו צוהר פרשת יתרו דף 5 ע"ג, וצניאור מתוך מדגש כרך ו' עמוד רעח-רפ)

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (שם סא י) שׁוֹשׁ אֲשִׁישׁ בַּה' תִּגַּל נַפְשִׁי בְּאֵלֵה־י' וְגו',
 זָפָא חוּלְקֵיהוֹן דִּישְׂרָאֵל מַעֲמִין, דְּחֻדְוֹתָא וְתַפְנוּקָא דְלַהוֹן בְּקֻדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא, דְּכְתִיב שׁוֹשׁ אֲשִׁישׁ בִּיהו"ה, פִּיּוֹן דְּאָמַר בִּיהו"ה, אֲמַאי
 פְּתִיב בְּאֵלֵה־י', אֶלָּא הָכִי אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל, אִי בְּרַחֲמֵי אֲתִי עֲלֵנָא שׁוֹשׁ
 אֲשִׁישׁ בִּיהו"ה, אִי בְּדִינָא תִּגַּל נַפְשִׁי בְּאֵלֵה־י'. מַאי טַעְמָא, מִשּׁוּם
 דְּאֵלִין בִּיהַ אֲתַגְלִיפוּ.

מתוך מדבש

יבואר בו כי אשריהם ישראל ששמחתם ותענוגם בהקב"ה, והם שמחים בו בכל
 אופן, בין שמתנהג עמהם במדת הרחמים, בין שמתנהג עמהם במדת הדין, כי
 יודעים שהכל למובתם.

פי' הפסוק המובא להלן, שוש אשיש בה' בעת הגאולה יאמר ישראל שוש אשיש בתשועת ה',
 תגל נפשי באלה"י ותגל נפשי בעזר אלה"י, כי הלבישני בגדי ישע מעיל צדקה יעטני פי'
 סבב אותי בישע וצדקה כלבוש המסבב את הגוף וכמעיל המעטף את הלובושו, כחתן יכהן פאר כמו
 החתן אשר ירומם ויגדיל תפארתו, וככלה תעדה כליה וכמו הכלה אשר תתקטט בכלי תכשיטיה.
 (מלודות)

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח לפרש מש"כ שׁוֹשׁ אֲשִׁישׁ בַּה' תִּגַּל נַפְשִׁי בְּאֵלֵה־י' וְגו' ואמר
 זָפָא חוּלְקֵיהוֹן דִּישְׂרָאֵל מַעֲמִין אשרי חלקם של ישראל יותר מכל העמים,
 דְּחֻדְוֹתָא וְתַפְנוּקָא דְלַהוֹן בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא ששמחתם ותענוגם הוא בהקב"ה דְּכְתִיב
 שׁוֹשׁ אֲשִׁישׁ בִּיהו"ה, ושואל פִּיּוֹן דְּאָמַר בִּיהו"ה, אֲמַאי פְּתִיב בְּאֵלֵה־י' למה שינה
 משם הווי"ה לשם אלה"י, אֶלָּא הָכִי אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל אלא כך אמרו ישראל, אִי בְּרַחֲמֵי
 אֲתִי עֲלֵנָא אם הקב"ה בא עלינו בהנהגת מדת הרחמים, שׁוֹשׁ אֲשִׁישׁ בִּיהו"ה כי שם
 ה' הוא במדת הרחמים, אִי בְּדִינָא אם בא עלינו בהנהגת מדת הדין שנראה כאילו כועס
 עלינו ואנו מרוחקים ממנו ח"ו, אז גם כן תִּגַּל נַפְשִׁי בְּאֵלֵה־י' אנו שמחים במוסרו במדת
 הדין שהיא שם אלה"י. ואמר מַאי טַעְמָא למה אנו שמחים אפילו כשהקב"ה מתנהג עמנו
 במדת הדין, מִשּׁוּם דְּאֵלִין בִּיהַ אֲתַגְלִיפוּ לפי שאלו ב' מדות החסד והדין חקוקות
 וכלולות בו היינו בת"ת שהוא מדת הרחמים והוא רחום בדין, ואפילו כשמתנהג עמנו
 במדת הדין אינו ע"י דין חיצוני אלא ע"י דין קדוש ומתוך המתקן את נפשינו, לכן ראוי
 שתגל נפשי באלה"י.

רבי יוסי אָמר, שׁוֹשׁ אָשִׁישׁ בִּיהו"ה, תְּרִין חֲדוֹן, בִּיהו"ה בְּרַחֲמֵי, תְּגַל נִפְשֵׁי, הָא (נ"א חד חֲדוֹה) בְּדִינָא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּכֻלָּא חֲדוֹה עַל חֲדוֹה, וְחֲדוֹה דְּצִיּוֹן זְמִין קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא לְאַחְדָּאָה לְיִשְׂרָאֵל בְּחֲדוֹתָא יְתִיר מִכְּלָא, דְּכְתִיב (שם לה י) וּפְדוּנֵי יְהו"ה יִשׁוּבוּן וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרֶנָּה וְגו'. וּפְדוּנֵי יְהו"ה יִשׁוּבוּן הָא חַד, וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרֶנָּה הָא תְּרִי, וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֵאשִׁים הָא תְּלַת, שְׁשׁוֹן וְשִׂמְחָה יִשְׂגוּ הָא אַרְבַּע, לְקַבְּלֵיהוֹן דְּאַרְבַּע זְמַנִּין דְּאַתְּפְּזוּ יִשְׂרָאֵל בֵּינֵי עַמְמֵי, וּכְדִין פְּתִיב (שם יב ד) וְאַמְרַתֶּם בַּיּוֹם הַהוּא הוֹדוּ לַיהו"ה קְרָאוּ בְּשֵׁמוֹ וְגו'.

מתוק מדבש

רבי יוסי אָמר מה שכתוב שׁוֹשׁ אָשִׁישׁ בִּיהו"ה, תְּרִין חֲדוֹן שׁוֹשׁ אָשִׁישׁ מורה על ב' שמחות, בִּיהו"ה בְּרַחֲמֵי השם הוי"ה מורה על הנהגת מדת הרחמים, ור"ל כשהקב"ה מתנהג עמנו במדת הרחמים אז יש שמחה כפולה שאנו שמחים והקב"ה שמח בשמחתנו, תְּגַל נִפְשֵׁי באלה"י הָא חַד חֲדוֹה בְּדִינָא כשהקב"ה מתנהג עמנו במדת הדין אז יש רק שמחה אחת פשוטה שאנו שמחים בקבלת הדין באהבה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּכֻלָּא חֲדוֹה עַל חֲדוֹה בכל הנהגת מדותיו של הקב"ה צריך להיות שמחה על שמחה כי הכל הוא לטובתנו, וְחֲדוֹה דְּצִיּוֹן זְמִין קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא לְאַחְדָּאָה לְיִשְׂרָאֵל בְּחֲדוֹתָא יְתִיר מִכְּלָא ובשמחתה של ציון עתיד הקב"ה לשמח את ישראל בשמחה יתירה מכל השמחות דְּכְתִיב וּפְדוּנֵי ה' יִשׁוּבוּן וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרֶנָּה וְגו' ומפרש וּפְדוּנֵי ה' יִשׁוּבוּן כי שבובם מארץ גלותם אל ארצם, הָא חַד אז תהיה שמחה אחת, וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרֶנָּה היינו אחר הגעתם שם, הָא תְּרִי אז תהיה שמחה שניה, וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֵאשִׁים, הָא תְּלַת אז תהיה שמחה שלישית, שְׁשׁוֹן וְשִׂמְחָה יִשְׂגוּ לפי שלא חלקם הפסוק נחשבים לאחד, הָא אַרְבַּע אז תהיה שמחה רביעית, הרי ד' שמחות, לְקַבְּלֵיהוֹן דְּאַרְבַּע זְמַנִּין דְּאַתְּפְּזוּ יִשְׂרָאֵל בֵּינֵי עַמְמֵי כנגד ד' פעמים שנתפזרו ישראל בין העמים ישמח הקב"ה את ישראל בד' שמחות, וּכְדִין פְּתִיב ועל יום הגאולה כתוב וְאַמְרַתֶּם בַּיּוֹם הַהוּא הוֹדוּ לַיהו"ה קְרָאוּ בְּשֵׁמוֹ וְגו' שאז כל ישראל יכירו שכל הגלות היתה לטובה כדי לצרפם ולטהרם, ויאמרו זה לזה הודו לה' קראו בשמו.

(רמ"ק ורל"ג ומפרשים)

על האדם לספר הנס שעשה ה' עמו ולשמוח בהסיפור

(מקור המאמר בזהר פרשת בא דף מא ע"א צרע"מ, וצניאור מתוק מדגש כרך ה' עמוד תמא)
**חֻבָּה אִיהוּ עַל בַּר נָשׁ לְאַשְׁתְּעֵי תְדִיר קָמִי קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא, וּלְפָרְסוּמִי
 נִסָּא בְּכָל אֵינוֹן נִיסִין דְּעֵבֵד, וְאִי תִימָא אַמְאִי אִיהוּ חֻבְתָּא,
 וְהָא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא יָדַע פְּלֵא, פֶּל מַה דִּהוּה וַיְהִי לְבַתֵּר דְּנָא, אַמְאִי
 פְּרָסוּמָא דָּא קָמִיה עַל מַה דְּאִיהוּ עֵבֵד וְאִיהוּ יָדַע, אֶלָּא וְדַאי אַצְטְרִיךְ
 בַּר נָשׁ לְפָרְסוּמִי נִסָּא וּלְאַשְׁתְּעֵי קָמִיה בְּכָל מַה דְּאִיהוּ עֵבֵד, בְּגִין
 דְּאֵינוֹן מְלִין סְלִקִין וְכָל פְּמֻלִיא דְּלַעֲלֵא מְתַפְנְשִׁין וְחֻמָּאן לֹון, וְאוּדָאן
 פְּלָהוּ לְקְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא, וְאֶסְתַּלַּק יְקָרִיה עַלֵייהוּ עֵילָא וְתַתָּא.**

מתוק מדבש

יבואר בו כי על כל אדם שנעשה עמו נס, חוב לספר הנס ולפרסמו ולשמוח בו,
 ואף שה' רואה ויודע הכל, עם כל זה בסיפורו הוא גורם שאותם הדיבורים עולים
 ופמליא של מעלה יורדים ורואים סיפור הנס בשמחה, ועולים ומשבחים לה'.

**חֻבָּה אִיהוּ עַל בַּר נָשׁ חֻב הוּא עַל הָאָדָם, לְאַשְׁתְּעֵי תְדִיר קָמִי קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא
 וּלְפָרְסוּמִי נִסָּא בְּכָל אֵינוֹן נִיסִין דְּעֵבֵד לְסַפֵּר תְּמִיד לְפָנֵי הַקְּב"ה וּלְפָרְסָם אַת
 כָּל נֶס פְּרִטִי מְכָל אוֹתָם הַנְּסִים שֶׁעָשָׂה עִמּוֹ הַקְּב"ה בְּפִרְטוֹת וְלַהוֹדוֹת עֲלֵיהֶם, (וְכֵן לְשִׁמּוֹחַ
 בַּהֲסִיפּוֹר כְּמוֹ שְׂמוּבָא לְעֵיל בְּזוּהַר בְּסוּף דָּף מ ע"ב) וְאִי תִימָא אַמְאִי אִיהוּ חֻבְתָּא
 וְאִם תֵּאמֵר לְמַה הוּא חֻב עַל הָאָדָם לְסַפֵּר נִיסֵי הַקְּב"ה, וְהָא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא יָדַע
 פְּלֵא פֶּל מַה דִּהוּה וַיְהִי לְבַתֵּר דְּנָא וְהִי הַקְּב"ה יוֹדַע הַכֹּל כָּל מַה שֶּׁהִיָּה וְכָל מַה
 שִׁיְהִיָּה אַחֵר כֵּךְ, אַמְאִי פְּרָסוּמָא דָּא קָמִיה עַל מַה דְּאִיהוּ עֵבֵד וְאִיהוּ יָדַע לְמַה
 צָרִיךְ הַפְּרָסוּם הַזֶּה לְפָנֵי הַקְּב"ה עַל מַה שֶּׁהוּא עֹשֶׂה וְהוּא יוֹדַע, וּמִתְרַץ אֶלָּא וְדַאי צָרִיךְ הָאָדָם
 בַּר נָשׁ לְפָרְסוּמִי נִסָּא וּלְאַשְׁתְּעֵי קָמִיה בְּכָל מַה דְּאִיהוּ עֵבֵד אִלָּא וְדַאי צָרִיךְ הָאָדָם
 לְפָרְסָם הַנְּסִים וּלְסַפֵּר לְפָנֵי הַקְּב"ה כָּל מַה שֶׁעָשָׂה עִמּוֹ, בְּגִין דְּאֵינוֹן מְלִין סְלִקִין לְפִי
 שְׂכָל אוֹתָם הַדְּבוּרִים עוֹלִים לְמַעְלָה, וְכָל פְּמֻלִיא דְּלַעֲלֵא מְתַפְנְשִׁין וְחֻמָּאן לֹון וְכָל
 הַמוֹנֵי מְלֵאכִי מַעְלָה מְתַקְבְּצִים וְרוֹאִים אוֹתָם, וְאוּדָאן פְּלָהוּ לְקְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא וְאֶסְתַּלַּק
 יְקָרִיה עַלֵייהוּ עֵילָא וְתַתָּא וְהֵם מוֹדִים וּמְשַׁבְּחִים לְפָנֵי הַקְּב"ה וּמִתְעַלָּה כְּבוֹדוֹ עֲלֵיהֶם
 לְמַעְלָה בְּאֲצִילוֹת וּלְמַטָּה בְּבִי"ע, וְעוֹד ע"י סִיפּוֹר הַנְּסִים שֶׁעָשָׂה עִמּוֹ הַקְּב"ה גּוֹרֵם לְהֵאִיר
 אַת הַסְּפִירוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת עֵתָּה בְּאוֹתָם הַהָאֲרוֹת שֶׁהֵאִירוּ לוֹ בְּשַׁעַת הַנֶּס.**

ויין ישמח לבב אנוש

(מקורו צוהר פרשת שמיי דף לט ע"א, וצניאור מתוק מדבש כרך י' עמוד תפצ)

רְבִי חֵיִיא פְתַח, (תהלים קד טו) וַיֵּין יִשְׁמַח לִבֵּב אָנוּשׁ וְגו', אִי פְעִי פְהֵנָא לְמַחְדֵי וּלְאַשְׁתַּכְחָא בְנֵהִירוּ דְאַנְפִין יְתִיר מִכְּלָא, אֲמַאי אָסִיר לִיה חֲמָרָא, דְהָא חִידוּ בֵיה אֲשַׁתְכַּח, נֵהִירוּ דְאַנְפִין בֵּיה אֲשַׁתְכַּח, אֲלָא שִׁירוּתָא דְחֲמָרֵי חֲדוּתָא, סוֹפִיָה עֲצִיבוּ.

מתוק מדבש

יבואר בו כי אף שפעולת היין לשמח את האדם, אבל כיון שבסופו גורם עצבות לכן נאסר לכהן.

רְבִי חֵיִיא פְתַח לפרש מש"כ ויין ישמח לבב אנוש להצהיל פנים משמן, ושאל אי פְעִי פְהֵנָא לְמַחְדֵי אם הכהן צריך לשמוח, וּלְאַשְׁתַּכְחָא בְנֵהִירוּ דְאַנְפִין יְתִיר מִכְּלָא ולהמצא בהארת פנים יותר מכל שאר ישראל, אֲמַאי אָסִיר לִיה חֲמָרָא אם כן למה אסור לו לשנות יין, דְהָא חִידוּ בֵיה אֲשַׁתְכַּח שהרי השמחה נמצאת בשתיית היין, כמ"ש ויין ישמח לבב אנוש, והוא מצד הבניה שבה שורש השמחה, וכן נֵהִירוּ דְאַנְפִין בֵּיה אֲשַׁתְכַּח הארת הפנים נמצאת על ידו, כמו שכתוב להצהיל פנים משמן, והוא מצד החכמה שבה שורש הארת הפנים, והשיב אֲלָא שִׁירוּתָא דְחֲמָרֵי חֲדוּתָא אלא ודאי תחילת שתיית היין מביא לשמחה, כי שורש היין הוא מבניה ששם הדינים מתוקים, לכן קצת יין משמח את לב האדם, אבל סוֹפִיָה עֲצִיבוּ סופו של היין אם שותה ממנו הרבה, הוא מביא לעצבות, כי סוף הגבורות מתפשטות עד הסטרא אחרא, לכן אם אדם משתכר מן היין בא לידי עצבות, ולכך אסור לכהן לשנות יין בשעת העבודה שמא ישתכר ויבא לעצבות, והוא צריך תמיד לעבוד עבודתו בשמחה.

אמר רבי יצחק למדתן תורה דרך ארץ, שכשיהא עושה אדם מצוה, יהא עושה אותה בלב שמח.

(ויקרא רבה לד ט)

במקום שמחה של חול, תהא רעדה

(מקורו צוהר פרשת אחרי דף נו ע"א, וצניאור ממוק מדגש כרך יא עמוד ג)

וְגִילּוֹ בְרַעְדָּה, דְּאָסִיר לִיָּה לְבַר נֶשׁ לְמַחְדֵי יַתִּיר בְּעֶלְמָא דִּין, הָאִי
בְּמַלִּי דְּעֶלְמָא, אָבַל בְּמַלִּי דְּאוֹרֵייתָא וּבְפִקוּדֵי דְּאוֹרֵייתָא בְּעִי
לְמַחְדֵי, לְבַתֵּר יִשְׁתַּפַּח בְּר נֶשׁ דְּיַעֲבִיד בְּחֻדוּתָא פִּקוּדֵי אוֹרֵייתָא, דְּכְתִיב
עֲבָדוּ אֶת יְהוָה בְּשִׂמְחָה.

מתוק מדבש

יבואר בן, כי האדם צריך לזוהר שלא לשמוח הרבה בשמחה של חול, כדי שלא
יבוא לאיסורים, מה שאין כן בשמחת מצוה ובשמחת תורה עליו להרבות בשמחה.

ומה שכתוב וְגִילּוֹ בְרַעְדָּה בא להורות דְּאָסִיר לִיָּה לְבַר נֶשׁ לְמַחְדֵי יַתִּיר בְּעֶלְמָא
דִּין שאסור לו לאדם לשמוח ביותר בעולם הזה, הָאִי בְּמַלִּי דְּעֶלְמָא כל זה בדברי
העולם, כי במקום שמחה של חול שם תהא רעדה, כדי שלא יתן מקום להיצר הרע לפתות
אותו לאיסור ח"ו, אָבַל בְּמַלִּי דְּאוֹרֵייתָא וּבְפִקוּדֵי דְּאוֹרֵייתָא בְּעִי לְמַחְדֵי אבל בדברי
תורה ובמצות התורה צריך האדם לשמוח, כי עבודת השמחה היא עבודה הנרצית לפני
הקב"ה, כי כל התוכחות נאמרו תחת אשר לא עבדת את ה' בשמחה ובטוב לבב, ולכן
לְבַתֵּר אַחַר שִׁתְעוּרֵר הָאָדָם לַעֲבוֹד אֶת ה' מֵתוֹךְ יִרְאָה, יִשְׁתַּפַּח בְּר נֶשׁ דְּיַעֲבִיד בְּחֻדוּתָא
פִּקוּדֵי אוֹרֵייתָא ימצא שיקיים ויעשה האדם בשמחה את כל מצות התורה דְּכְתִיב עֲבָדוּ
אֶת יְהוָה בְּשִׂמְחָה.

אמר הקב"ה, אם עשית דְּבָרֵי בְּשִׂמְחָה, פמליא שלי יצא לשמרך בדרך,
ואף אני בעצמי אצא לקראתך, ואומר לך בואך לשלום.

(מסכת דרך ארץ זוטא פ"ד)

לשתף את הקב"ה בשמחתו

(מקורו צוהר פרשת פנחס דף ר"ט ע"ג, וצניאור מתוק מדבש כרך יד עמודים 75-76)

קום רבי אבא לחדשא מילין דאורייתא, דאמרת בבורא קדמא, פתח רבי אבא ואמר, (ישעיה מב י) שירו ליהו"ה שיר חדש תהלתו מקצה הארץ וגומר, פמה חביבין ישראל קמי קדשא בריך הוא, דחדוה דלהון ותושבחתא דלהון לאו איהו אלא (ס"א לשתפא לקדשא בריך הוא ושכינתיה בהו דהכי וכו') ביה, דהכי תנינן, פל חדוה דישראל דלא משתתפי בה לקדשא בריך הוא (ושכינתיה), לאו איהו חדוה, וזמין איהו סמא"ל וכל סיעתא דיליה לקטרגא ליהוה חדוה, (ס"א ואתחזר) ואשתאר בצערא ובכיה, וקדשא בריך הוא לא אשתתף בהוהו צערא.

מתוק מדבש

יבואר בו כי כשאדם עושה שמחה כמו חתונת צאצאיו וכדומה עליו לשתף את הקב"ה בשמחתו, ואז יהיה שמחתו שלימה

אמר הרעיא מהימנא לרבי אבא קום רבי אבא לחדשא מילין דאורייתא עמוד רבי אבא לחדש דברי תורה, דאמרת בבורא קדמא ממה שאמרת בחיבור הראשון שהוא הזהר, פתח רבי אבא ואמר לפרש מש"כ שירו ליהו"ה שיר חדש תהלתו מקצה הארץ וגומר הנה בהמשך מאמר הבא אינו מפורש פסוק זה, אלא שיוצא מהמאמר שכך פירושו, "שירו לה' שיר חדש" שבעת שמחתינו לא נשיר בשביל הנאתינו, אלא נשיר לה' שיר חדש על גאולתינו, כי אין שמחה לישראל אלא עם הקב"ה, והקדים בשבחים של ישראל ואמר כי פמה חביבין ישראל קמי קדשא בריך הוא כמה אהובים ישראל לפני הקב"ה, דחדוה דלהון ותושבחתא דלהון לאו איהו אלא ביה שהשמחה שלהם והתשבחות שלהם אינם אלא עם הקב"ה, ר"ל אם עושים סעודת נשואין או סעודת ברית מילה וכיוצא, מזמינים עניים לסעודתם, ושירים שירות ותשבחות להקב"ה, ונזהרים בסעודתם מקלות ראש, דהכי תנינן כי כך למדנו, פל חדוה דישראל כל שמחה שעושים ישראל, דלא משתתפי בה לקדשא בריך הוא ושכינתיה שאינם משתפים בה את הקב"ה ושכינתו, לאו איהו חדוה לא נקרא שמחה אלא הוללות, וזמין איהו סמא"ל וכל סיעתא דיליה לקטרגא ליהוה חדוה ועתיד הס"מ וכל הכת שלו לקטרג על אותה השמחה, (כמו שקטרג על סעודתו של אנריס אצונו ציוס הגמל את ימק, לפי שלא גמל חסד עם עניים, כמזואר צפ' נראשית דף י ע"ג). (ה"ג הרמ"ק) ואתחזר לצערא ולבכיה ונהפך לצער ולבכיה, כי זהו סופה של סעודה שנעשית בקלות ראש והוללות, וקדשא בריך הוא לא אשתתף בהוהו צערא והקב"ה אינו משתתף באותו הצער, ליתן כח לאדם לסבול את הצער, וכן אין יסוריו מכפרים עונותיו, אלא הם לעונש, כי הוא גרם את הצער לעצמו.

אָבֵל מֵאֵן דְּשִׁתִּיף קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא וּשְׁכִינְתִּיה בְּחֻדְוָה דִּילִיָּה, אִם יִיתִי
מְקַטְרְגָא לְקַטְרְגָא בְּהֵיא חֻדְוָה, קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא וּשְׁכִינְתִּיה
מִשְׁתַּתְּף בְּהֵיא צַעְרָא, מַה פְּתִיב בֵּיה, (שם סג ט) בְּכָל צָרְתָם לֹא צָר,
וּבְמֵאִי, בְּגִין (תהלים צא טו) דְּעִמּוּ אָנְכִי בְּצָרָה.

וּמְנַלְן דְּאִית לֹון לְיִשְׂרָאֵל לְשִׁתְּפָא לְקִדְשָׁא בְּרִיף הוּא וּשְׁכִינְתִּיה בְּחֻדְוָה
דְּלֵהוֹן, (נ"א בְּגִין דְּלֵאוּ אִיהוּ חֻדְוָה אֶלָּא בְּשׁוּתְפּוּת דִּילִיָּה מֵאֶלִין), דְּכְתִיב
(שם קמט ב) יִשְׁמַח יִשְׂרָאֵל בְּעוֹשָׁיו, הֵיא חֻדְוָה דִּישְׂרָאֵל לֹאוּ אִיהוּ אֶלָּא
בְּעוֹשָׁיו.

מתוק מדבש

אָבֵל מֵאֵן דְּשִׁתִּיף קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא וּשְׁכִינְתִּיה בְּחֻדְוָה דִּילִיָּה אבֵל מִי שִׁמְשַׁתְּף אֵת
הַקַּב"ה וּשְׁכִינְתּוֹ בְּשִׂמְחָה שְׁלוֹ, אִם יִיתִי מְקַטְרְגָא לְקַטְרְגָא בְּהֵיא חֻדְוָה אִם
יבֵא הַמְקַטְרֵג לְקַטְרֵג בְּאוֹתָה הַשִּׂמְחָה, וּמַחֲמַת אִיזָה חֲטָא הַצְּלִיחַ לְהַבִּיא צַעַר עַל אוֹתוֹ
הָאָדָם, קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא וּשְׁכִינְתִּיה מִשְׁתַּתְּף בְּהֵיא צַעְרָא אוּ הַקַּב"ה וְהַשְׁכִּינָה
מִשְׁתַּתְּפִים בְּאוֹתוֹ הַצַּעַר, לְהַקְל מִמֶּנּוּ הַצַּעַר, וְנוֹתְנִים לוֹ כַח לְסָבוּל הַצַּעַר כְּדִי שִׁתּוֹקֵן הַפְּגָם
שְׁעָלִיו קַטְרֵג הַמְקַטְרֵג, וְהַקַּב"ה שׁוֹמֵעַ תְּפִלְתּוֹ וּמוֹשִׁיעוֹ, כִּי מַה פְּתִיב בֵּיה מַה כְּתוּב
בְּהַקַּב"ה בְּכָל צָרְתָם לֹא צָר בְּכָל צַרְתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל צַר לְהַקַּב"ה כְּבִיכּוֹל, וּבְמֵאִי וּבְמַה
מִצְטַעַר בְּגִין דְּעִמּוּ אָנְכִי בְּצָרָה לְפִי שְׁהוּא עִם יִשְׂרָאֵל בְּצָרָה, וְאִם הַקַּב"ה עִם הָאָדָם
בְּצַרְתּוֹ אוּ מִמִּילָא תְּחַבְטַל מִמֶּנּוּ הַצָּרָה.

וּמְנַלְן דְּאִית לֹון לְיִשְׂרָאֵל לְשִׁתְּפָא לְקִדְשָׁא בְּרִיף הוּא וּשְׁכִינְתִּיה בְּחֻדְוָה דְּלֵהוֹן
וּמִנִּין לְנוּ שִׁישׁ לְיִשְׂרָאֵל לְשַׁתְּף אֵת הַקַּב"ה וְאֵת שְׁכִינְתּוֹ בְּשִׂמְחָה שְׁלֵהֶם, כְּגוֹן אִם
נִשְׂא אִשָּׁה אוּ מַל אֵת בְּנוֹ, דְּכְתִיב יִשְׁמַח יִשְׂרָאֵל בְּעוֹשָׁיו וּמִפְרֵשׁ הֵיא חֻדְוָה דִּישְׂרָאֵל
לֹאוּ אִיהוּ אֶלָּא בְּעוֹשָׁיו הַשִּׂמְחָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל אִינָה אֶלָּא עִם הַקַּב"ה שְׁעִשָּׂה וּבֵרָא אֵת
הָאָדָם.

אז ימלא שחוק פינו

(מקור המאמר זוהר וירא דף קיד ע"א צמדרכש הנעלם, וצניאור מסוק מדגש כרך 3' עמוד תרטו)
**אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּאוֹתוֹ זְמַן, עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְשַׂמְחַת עוֹלָמוֹ
 וְלְשַׂמְחַת בְּבְרִיּוֹתָיו, שְׁנֵאמַר (תהלים קד לא) יִשְׂמַח יְהוָה בְּמַעֲשָׂיו,
 וְאָזִי יִהְיֶה שְׂחֹק בְּעוֹלָם, מֵה שְׂאִין עֲכָשָׁיו, דְּכָתִיב (שם קכו ב) אֲזַי יִמְלֵא
 שְׂחֹק פִּינוּ וְגו', הֲדָא הוּא דְכָתִיב וְתֵאמַר שָׂרָה צְחֹק עָשָׂה לִי אֱלֹהִים,
 שְׂאָזִי עֲתִידִים בְּנֵי אָדָם לוֹמַר שִׁירָה, שֶׁהוּא עֵת שְׂחֹק. רַבִּי אַבָּא אָמַר,
 הַיּוֹם שִׁישְׂמַח הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם בְּרִיּוֹתָיו, לֹא הֵיטָה שְׂמִיחָה כְּמוֹתָהּ
 מִיּוֹם שְׁנִבְרָא הָעוֹלָם.**

ישמח ה' במעשיו

(מקור המאמר זוהר מולדות דף קלה ע"א, וצממק מדגש כרך ג עמוד קעג)
**אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַב, עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְשַׂמְחַת בְּאוֹתוֹ זְמַן
 עִם הַצְּדִיקִים, לְהַשְׂרֹת שְׂכִינָתוֹ עִמָּהֶם, וְהַפֵּל יִשְׂמַחוּ בְּאוֹתָהּ
 שְׂמִיחָה, הֲדָא הוּא דְכָתִיב (שם קד לא) יִשְׂמַח יְהוָה בְּמַעֲשָׂיו.**

מתוק מדבש

מבואר בו כי לעתיד לבא שהוא עת שמחה ושחוק, ואז עתיד הקב"ה לשמח עולמו
 ולשמח בבריותיו, כן יעזרינו ה' בקרוב בימינו אמן.

**אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּאוֹתוֹ זְמַן אַחַר תְּחִיַּת הַמֵּתִים, עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְשַׂמְחַת
 עוֹלָמוֹ, וְלְשַׂמְחַת בְּבְרִיּוֹתָיו, שְׁנֵאמַר יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו הֵינּוּ בְּמַעֲשֵׂה יָדָיו
 שֶׁהֵם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאָזִי יִהְיֶה שְׂחֹק בְּעוֹלָם מֵה שְׂאִין עֲכָשָׁיו, דְּכָתִיב בְּשׁוּב ה' אֶת
 שִׁיבַת צִיּוֹן אֲזַי יִמְלֵא שְׂחֹק פִּינוּ וְגו', הֲדָא הוּא דְכָתִיב וְתֵאמַר שָׂרָה הֵינּוּ הַגּוֹף
 יֹאמַר לְעֵתִיד לְבָא, צְחֹק עָשָׂה לִי אֱלֹהִים, שְׂאָזִי עֲתִידִים בְּנֵי אָדָם לוֹמַר שִׁירָה
 שֶׁהוּא עֵת שְׂחֹק. רַבִּי אַבָּא אָמַר, אוֹתוֹ (ה"ג או"ל) הַיּוֹם שִׁישְׂמַח הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא עִם בְּרִיּוֹתָיו, לֹא הֵיטָה שְׂמִיחָה כְּמוֹתָהּ מִיּוֹם שְׁנִבְרָא הָעוֹלָם. (מפרכס)**

ענינו כמו במאמר הקודם

**אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַב, עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְשַׂמְחַת בְּאוֹתוֹ זְמַן עִם
 הַצְּדִיקִים, לְהַשְׂרֹת שְׂכִינָתוֹ עִמָּהֶם, וְהַפֵּל יִשְׂמַחוּ בְּאוֹתָהּ שְׂמִיחָה, הֲדָא
 הוּא דְכָתִיב יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו פ"י ע"ב הַצְּדִיקִים.**

שמחה בסעודת בר מצוה

(מקורו צוהר חדש פרשת צראשית דף יד ע"א, וצניאור מטוק מדגש כרך א עמוד ריו)
אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, עַד תִּלְיֵסֶר שָׁנִין, אֲשֶׁתְּדַלּוּתִיָּה דְּבַר נָשׁ בְּהָהוּא נִפְשׁ חִיִּיתָא, מִתְּלִיסֶר שָׁנִין וְלַעֲלָא, אִי בְּעֵי לְמַהוּי זַפָּאָה, יְהִיבִין לִיָּה הֵיא נִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא עֲלָאָה, דְּאַתְגָּזֶרֶת מְפּוֹרְסֵי יִקְרָא דְמִלְפָּא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הֵינּוּ טַעְמָא דְתַנִּינָן, בְּתַלְתַּת עֶשֶׂר מְכִילָן דְרַחֲמֵי, בְּמַתְנִיתָא דְרַבִּי אֶלְעָזָר.

רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי, זְמִין לְמֵאֲרֵי מַתְנִיתָא לְמִיכַל בְּסַעוּדַתָּא רַבָּה, דְּעַבְדַּ לְהוּ, וְחָפְהָ כָּל בֵּיתָא בְּמֵאנֵי דִיקָר, וְאוֹתִיב לְרַבְּנָן בְּהָאי גִיסָא, וְהוּא בְּהָאי גִיסָא, וְהָהּ קָא בְּדַח טוֹבָא.

מתוק מדבש

יבואר בו כי ביום הבר מצוה נותנים לו לאדם את היצר הטוב הנכנס בתור נשמה קדושה עליונה, ומביא מעשה כי רבי שמעון עשה סעודה גדולה ביום הכנס בנו רבי אלעזר לעול המצוות, והיה שמח הרבה, עבור הנשמה הקדושה שירדה ליכנס בו.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, עַד תִּלְיֵסֶר שָׁנִין אֲשֶׁתְּדַלּוּתִיָּה דְּבַר נָשׁ בְּהָהוּא נִפְשׁ חִיִּיתָא עַד י"ג שְׁנָה הַעֲסַק שֶׁל אָדָם בְּעוֹלָם הוּא אֹתָהּ נִפְשׁ חַיָּה, דְּהֵינּוּ בְּנִפְשׁ הַבְּהֵמִית, מִתְּלִיסֶר שָׁנִין וְלַעֲלָא אִי בְּעֵי לְמַהוּי זַפָּאָה מִי"ג שְׁנָה וְלַמַּעֲלָה אִם רּוּצָה לְהִיּוֹת זְכָאי וְצָדִיק, יְהִיבִין לִיָּה הֵיא נִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא עֲלָאָה נּוֹתֵנִים לוֹ אוֹתָהּ נִשְׁמָה הַקְּדוּשָׁה הָעֲלִיוֹנָה, דְּאַתְגָּזֶרֶת מְפּוֹרְסֵי יִקְרָא דְמִלְפָּא שְׁנַחֲצָבָה מְכַסָּא כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ ב"ה (דְּהֵינּוּ מִן הַמַּלְכוּת לְדַלְיֻלוֹת כְּלַקְמָן, וְכִמוּ שְׁמַזְזָר צוֹהֵר פְּרַשְׁתַּי מִשְׁפָּטִים דף נא רע"א), אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הֵינּוּ טַעְמָא דְתַנִּינָן זֶה הַטַּעַם שֶׁלְּמַדְנוּ, בְּתַלְתַּת עֶשֶׂר מְכִילָן דְרַחֲמֵי בְּסַפֵּר שְׁמַדְבַּר מַעֲנִין י"ג מִדּוֹת הַרַחֲמִים, בְּמַתְנִיתָא דְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּבֵרִיתָא שְׁחִיבֵר רַבִּי אֶלְעָזָר, שְׁמַסְפֵּר שֶׁם אֶת הַמַּעֲשֶׂה הַבֵּא.

רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי, זְמִין לְמֵאֲרֵי מַתְנִיתָא הַזְּמִין לְבַעֲלֵי הַמַּשְׁנָה דְּהֵינּוּ אֶת הַתְּנָאִים שֶׁהֵיוּ בְּדוֹרוֹ, לְמִיכַל בְּסַעוּדַתָּא רַבָּה דְּעַבְדַּ לְהוּ לְאֹכּוֹל בְּסַעוּדָה גְּדוּלָה שְׁעֵשָׂה לָהֶם, וְחָפְהָ כָּל בֵּיתָא בְּמֵאנֵי דִיקָר וְכִיסָה אֶת כָּל בֵּיתוֹ בְּכִלִּים יְקָרִים, וְאוֹתִיב לְרַבְּנָן בְּהָאי גִיסָא וְהוֹשִׁיב אֶת הַחַכְמִים בְּצַד זֶה שֶׁל הַשְּׁלַחַן, וְהוּא בְּהָאי גִיסָא וְהוּא יֹשֵׁב בְּצַד הַשְּׁנִי, וְהָהּ קָא בְּדַח טוֹבָא וְהִיא שְׂמַח שְׂמַחָה גְּדוּלָה.

אָמְרוּ לִיה, מֵאֵי בְּדִיחוּתָא דְמַר בְּהַאי יוֹמָא יִתִּיר מִשְׁאָר יוֹמִין, אָמַר לְהוּ, דְּיוֹמָא דִּין נִחְתָּא נִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא עֵילָאָה, בְּאַרְבַּע גְּדַפִּין דְּחִיּוּתָא, לְרַבֵּי אֶלְעָזָר בְּרִי, וּבְהִילּוּלָא דָּא, יְהֵא לִי בְּדִיחוּתָא שְׁלִימְתָּא.

אוֹתְבִיָּה לְרַבֵּי אֶלְעָזָר בְּרִיה לְגַבְהָ, אָמַר תֵּיב בְּרִי תֵיב, דְּיוֹמָא דִּין אֶת קְדִישָׁא, וּבְעַדְבָּא דְקְדִישִׁין. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן מְלָה חַד, וְאַסְחַר אֶשָּׂא בְּבִיתָא, נִפְקוּ רַבְּנָן, חֲמוּ קִיטוּרָא דְהָהּ סְלִיק מִבֵּיתָא כֹּל הָהוּא יוֹמָא.

אֶתָּא רַבִּי יוֹסִי בַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקוֹנִיָּא, אֶשְׁפַּח לְרַבְּנָן דְּהוּוּ תְּוֹהוּ וְקִיָּימִי בְּשׁוּקָא, אָמַר לְהוּ, מֵאֵי הוּא, אָמְרוּ לִיה, חָמִי הַאי קִיטוּרָא מֵאֶשָּׂא דְלַעְלָא, דְּהָא יוֹמָא דִּין (דף יד ע"ב) מְכַתִּירִין בְּכַתְרָא

מתוק מדבש

אָמְרוּ לִיה שֶׁאֵלּוּ אוֹתוֹ הַחֲכָמִים, מֵאֵי בְּדִיחוּתָא דְמַר בְּהַאי יוֹמָא יִתִּיר מִשְׁאָר יוֹמִין מֵה שְׁמַחְתּוֹ שֶׁל מוֹרִינוּ בַּיּוֹם הַזֶּה יוֹתֵר מִשְׁאֵר הַיָּמִים, אָמַר לְהוּ הַשֵּׁיב לָהֶם, דְּיוֹמָא דִּין נִחְתָּא נִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא עֵילָאָה לְפִי שְׁבוּם הַזֶּה יוֹרֶדֶת נִשְׁמָה קְדוּשָׁה עֲלֵינוּהָ, בְּאַרְבַּע גְּדַפִּין דְּחִיּוּתָא עַל יַד ד' כִּנְפֵי חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, לְרַבֵּי אֶלְעָזָר בְּרִי לְבַנֵּי רַבִּי אֶלְעָזָר, שֶׁנִּתְמַלֵּא לוֹ הַיּוֹם י"ג שָׁנָה, וּבְהִילּוּלָא דָּא יְהֵא לִי בְּדִיחוּתָא שְׁלִימְתָּא וּבִסְעוּדָה זֹאת תִּהְיֶה לִי שְׁמַחָה שְׁלִימָה.

אוֹתְבִיָּה לְרַבֵּי אֶלְעָזָר בְּרִיה לְגַבְהָ הוֹשִׁיב אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ אֶצְלוֹ, אָמַר, תֵּיב בְּרִי תֵיב שֶׁב בְּנֵי שֶׁב, דְּיוֹמָא דִּין אֶת קְדִישָׁא וּבְעַדְבָּא דְקְדִישִׁין כִּי בַּיּוֹם הַזֶּה אֵתָּה קְדוּשָׁה לְפִי שֶׁאַתָּה נִכְנָס בְּגוֹרֵל וְחֶלֶק יִשְׂרָאֵל הַקְּדוּשִׁים, עַל יַד הַנִּשְׁמָה שֶׁנִּכְנָסֶת בְּךָ הַיּוֹם, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן מְלָה חַד דֵּהֵינּוּ שֶׁהֲזָכִיר אִיזָה שֵׁם, וְאַסְחַר אֶשָּׂא בְּבִיתָא וְסִיבְבָה אֵשׁ בְּתוֹךְ הַבַּיִת, לִכֵּן נִפְקוּ רַבְּנָן יֵצְאוּ הַחֲכָמִים כִּי לֹא יִכְלוּ לְסַבּוֹל אֶת הָאֵשׁ שֶׁלְמַעַלָּה, חֲמוּ קִיטוּרָא דְהָהּ סְלִיק מִבֵּיתָא כֹּל הָהוּא יוֹמָא וְרָאוּ עֵשֶׂן שְׁעוּלָה מִן הַבַּיִת כֹּל הַיּוֹם הַהוּא מֵהָאֵשׁ שֶׁל מַעַלָּה.

וּמִמְשִׁיךְ וְאָמַר כִּי בְּתוֹךְ כֵּךְ אֶתָּא בֵּא רַבִּי יוֹסִי בַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקוֹנִיָּא, אֶשְׁפַּח לְרַבְּנָן דְּהוּוּ תְּוֹהוּ וְקִיָּימִי בְּשׁוּקָא מִצָּא אֶת הַחֲכָמִים שֶׁהָיוּ עוֹמְדִים בְּשׁוּק וְהָיוּ תַמְהִים, אָמַר לְהוּ שֶׁאֵל מֵהֶם, מֵאֵי הוּא מֵה זֶה שֶׁאַתֶּם עוֹמְדִים כֹּאן, אָמְרוּ לִיה לְרַבִּי יוֹסִי, חָמִי הַאי קִיטוּרָא מֵאֶשָּׂא דְלַעְלָא רָאָה נָא כִּי זֶה הָעֵשֶׂן הוּא מֵאֵשׁ שֶׁל מַעַלָּה שִׁירְדָה לְבֵיתוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן, דְּהָא יוֹמָא דִּין (דף יד ע"ב) מְכַתִּירִין בְּכַתְרָא קְדִישָׁא לְרַבֵּי אֶלְעָזָר כִּי בַּיּוֹם הַזֶּה מְכַתִּירִים בְּכַתֵּר קְדוּשָׁה לְרַבִּי אֶלְעָזָר, דֵּהֵינּוּ בְּנִשְׁמָה

קְדִישָׁא לְרַבִּי אֱלֶעָזֶר, וְחָמוּ רַבָּנָן, אַרְבַּע גְּדִפִין דְּנִשְׁרָא, דְּנִחְתּוּ בְּאִשָּׁא,
 דְּאֶסְחָר לִיהּ וּלְרַבִּי שְׁמַעוֹן אַבּוּהִי, יְתִיב תַּמָּן רַבִּי יוֹסִי, עַד דְּאִזְל
 אִשָּׁא.

עָאֵל קְדָמוּהִי, אָמַר לִיהּ, אַפְתָּרָא וְסִיתָרָא גְּבַהּוּתָא עַל פְּלָא.

מתוק מדבש

קְדוּשָׁה, וְחָמוּ רַבָּנָן אַרְבַּע גְּדִפִין דְּנִשְׁרָא, דְּנִחְתּוּ בְּאִשָּׁא וּרְאוּ הַחֲכָמִים כַּעֲיֵן ד' כִּנְפֵי
 נֶשֶׁר שִׁירְדוּ וּנְכַסּוּ בַּאֲשׁ, דְּאֶסְחָר לִיהּ וּלְרַבִּי שְׁמַעוֹן אַבּוּהִי שְׁסִיבְבָה אֶת רַבִּי אֶלְעָזֶר
 וְאֵת רַבִּי שְׁמַעוֹן אֲבִיו, יְתִיב תַּמָּן רַבִּי יוֹסִי עַד דְּאִזְל אִשָּׁא יֵשֵׁב וְחִיכָה שֵׁם רַבִּי יוֹסִי
 עַד שְׁנַסְתַּלְקָה הָאֵשׁ.

עָאֵל קְדָמוּהִי נִכְנַס רַבִּי יוֹסִי לְפָנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר לִיהּ לְרַבִּי שְׁמַעוֹן, אַפְתָּרָא וְסִיתָרָא
 גְּבַהּוּתָא עַל פְּלָא הַכְתָּרַת הַנְּשֵׁמָה בְּסִתְרָא לְרַבִּי אֶלְעָזֶר, הִיא גְּדוּלָה עַל הַכֹּל, לִכְן
 אֲנִי מְבָרֵךְ אֶתְכֶם.

הנה מבוואר במאמר הנזכר שביום שנתמלא לאדם י"ג שנה ונעשה בר מצוה זוכה לנשמה קדושה,
 ועושים אז הלולא וסעודה, וכן מובא לקמן דף כ ע"ב, כי "ההוא יומא חובתא על צדיקיא למעבד
 חדוותא דלבא כיומא דסליק לחופה", ומובא דבריו בשו"ע סי' רכ"ה סק"ד בבאר היטב, וז"ל מצוה
 על האדם לעשות סעודה ביום שנעשה בר מצוה, כיום שנכנס לחופה, ובע"ה ליקטנו הרבה דברים
 בענין הבר - מצוה בספרנו "ימי הבחרות".

שבח לא-ל בורא עולם

